

אנייע ערפינדונג! א וועקסער-טאג-בונד פון איינגאנג און אויסגאנג

פאלישער פאמענט נומער 21734

Zakłady Graficzne i Fabryka Książ Handlowych

S. HAMBURSKI, Łódź, Piotrkowska 42
tel. 210-02. P. K. O. 601.863

האנדעלס-ביכער
פערשידענע ציו האנהורעניץ-פרייעז ליפערט

בעהאנטמאכונג! צום הערבסט-און ווינטער-סעזאן האט דאס שיד-געשעפט

A. Ogórek Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86.

צוגענגריכע פרייעז א ספעציעלע אפטיילונג פון שיד.

יוולישער

לאהטארן און סובלאקאטאר-זעראיי לאדו. פיעטרימאווער 31, טעל. 264-38.

דערמיט האפען מיר דעם פאר איינצולעדן אלע אן זרע מיטגלידער אויף דער

ארגעמיינער פערזאמלונג

וועלכע וועט פארקומען זונטאג, דעם 27 דעצעמבער ד. ה. פונקט 7 א זיגער אוועק אין לאקא 81 דער האנדל-קער-עקספאזיטור (פיעטרימאווער 45) לויט פאלגענדער טאג ארדנונג: 1) בעריכט; 2) דירעקט-סערמיטלונג; 3) תלואה און אונטערשטיצונגס-קאמטע; 4) מעדיצינישע הילף; 5) מיינע פאר-שלאגען. די פערזאמלונג.

אייער פערזענליכער אינטערעס באר צו די ווייניצען הויפעזן

מיט דער מארקט **"בארדיין"** נאוואמעסא 30, טעל. 210-58. וועלכע בעראטירט אייך גענוג און צו פרידענדיגט פאר ביליג געלט.

Biuo Bnchalteryjno-Rewizyjne S. Brawerman
Łódź, Piotrkowska 17
front, II piętro, tel. 242-27

פיהרט זייט א רייה יאהרען הענדעלס-ביכער אין פירא און אויפן ארט. צוגעבליכער האנדל און אינטערס. ווערען ערמיטלט אין די פירא-שעהן אומקום.

Biuo pisania podań
do władz administracyjnych i sądowych.
Przepisywanie na maszynie.
M. AUGENFISZ
Łódź, Zawadzka 9.

קאנדיטאריי
אויף 6-ער שטריסע-גאס 32 ווינצען מיר גליק און דערפאלג די סעראולטונג פון לארוער ספארט-קלוב פון-כוכבא.

די סעראולטונג פון אהבת תורה דריקט אויס דעם טייל טען בייליד דער פאמיליע רעמנינסקי צוליב דעם טייל פון אונזער חבר גרינדער אויף געווען. פערזאמלונגס-מיטגליד **ניע משה רעמנינסקי** המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבילי ציון וירושלים. די פערזאמלונג.

Mgr. Praw LUDWIG Goldkorn
Tłumacz przysięgły dla języków niemieckiego hebrajskiego i żydowskiego
przenrowadził się na ul. ZAWADZKA 23, tel. 114-50
przyjmuje od 11-2 i od 16-19 w.

יוולישער הילפס-פערמיין פאר אונגעמיטעלטע קראנקע "מחילי-חולים" רארי, דאווארמשיקוב (יוריזשא) 28, אייגענער לאקא. טעל. 152-65.
אינדאונג דער גאנצער לאדער יודישער פעמלעהערונג!
דעמיט האפען מיר דעם פאר איינצולעדן אלע אן זרע מיטגלידער אויף דער
קאנצערט
וועלכע וועט פארקומען שבת-צו-נאכט, ד. ה. 26 גרוזשען ד. ה.
לארא פאלמאן
"ב טבת אין זאל 'הזמיר' פ. קאסטשוסקי 21, 9 אונט. דער בופעס איז רייך פערזעהן נאכ'ן ארטיטישען אונט מענץ ביו פריהמארנען. ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' שימקעוויטש. - דער גאנצער איינקונסט איז בעשטימט איינצוארדנען א כירורגישען קאבינעט פיי אונזער אינסטיטוציע. די פערזאמלונג.
דער פארשטיק פון בייגען צום פרטן פון 1 זל. אין צו בעטען ביי די פערזאמלונג יודישע פלייער פונקט 54 און זענען 2: קאנדיטאריי נאכבערג, נארוואווישע 11; נאכט, ליכטאוו-קאנצערט 4; שטרוואסן, נאכט 63; "הויף-הילפס" דאווארמשיקוב 28 און אין פאן פון קאנצערט און מאסע פון "הויף" אין 5 א זענען אן צום פרטן פון 1 50 זל.

אונזערע ליבע פריינד
פנחס און חנה גערשאווסקי
צו זייער 35-יעהריגעז חתונה-טאג
ווינצען פון הערצען לאנגע, בעזונדער אין גליקליכע יאהרען.
מ. דארגוזשאנסקי
פריי און טאכטער.

זונטאג, 11 און 12, 27/XII.36 דעם שבת, דעם קומט פאר אין דער "תלמוד-תורה" ע"ש הרה"צ רבנו אל"י חיים מייזל זצ"ל. יאקאבא 10
די יעהרליכע קינדער-בעקליידונג
אלע מיטגלידער און מנדבים ווערען געבעטן צו בע-לייגען זיך אין דער שמחה של מצוה די פערזאמלונג.

ביה - מו"ס
דוב בעריש נ"ד משה נ"י פרימערמאז
אסתר ליבא נ"ד אברהם יצחק נ"י עדעלמאז
מאורשים 1936 תרצ"ו
ברכת מו"ס אוי שולחים לבית לחברינו הנכבד מו"ס אסתר ליבא תחי' בנה ביתך ברוח ישראל כבא בארץ אבותינו. פלעטאל פארנשטיין, אהרו פיש-מאן, ישראל פסמאן, אברהם יעקב פישאף, מיכאל בארא-וויצעקי, טוביה ראזנעס, אהרן סענדיק, משה פארנשטיין שמואל אונזער.
לחברנו בעלותך על במתי חיר קבל נא את ברכתנו ברכת מזל-טוב השוויה לך לאירושך עם העלמה מרת אסתר ליבא תחי' בנה ביתך ברוח ישראל כבא בארץ אבותינו. פלעטאל פארנשטיין, אהרו פיש-מאן, ישראל פסמאן, אברהם יעקב פישאף, מיכאל בארא-וויצעקי, טוביה ראזנעס, אהרן סענדיק, משה פארנשטיין שמואל אונזער.
ברכת מו"ס אוי שולחים לבית לחברינו הנכבד מו"ס אסתר ליבא תחי' בנה ביתך ברוח ישראל כבא בארץ אבותינו. פלעטאל פארנשטיין, אהרו פיש-מאן, ישראל פסמאן, אברהם יעקב פישאף, מיכאל בארא-וויצעקי, טוביה ראזנעס, אהרן סענדיק, משה פארנשטיין שמואל אונזער.
ברכת מו"ס אוי שולחים לבית לחברינו הנכבד מו"ס אסתר ליבא תחי' בנה ביתך ברוח ישראל כבא בארץ אבותינו. פלעטאל פארנשטיין, אהרו פיש-מאן, ישראל פסמאן, אברהם יעקב פישאף, מיכאל בארא-וויצעקי, טוביה ראזנעס, אהרן סענדיק, משה פארנשטיין שמואל אונזער.

הזכרה
זונטאג, דעם 27-טען דעצעמבער 1936, א זייער בייטען קומט פאר אויסן בית החיים א הוצאה, און די ענטהילונג פון דער מצבה פון אונזער אונטערגעליבען מאן און פאטער נ"ע
משה מישליבורסקי
אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטן צו קומען.
פריי און קינדער

נדחמים אנו ממחול של חברינו
שמחה סצמסקי
שנטקף מאחנו באביב ימיו בשנת עשירי ושמונה לחייו על סף הנשמתו החלוצית. ההלויה תהיה היום 25 דעצעמבר ש. ה. 12 בצהריים בבית הסתרה. קפול. פ. ר. כ. ב. לודו.

קאמפאניאט
דער ראזמער הילפס-פערמיין קאמפאניאט, 18 דער **ראאויט**
וועלכער האט געזאלט פארטומען שבת, דעם 26-טען ד. ה. אין צוליב געוויסע סיבות איבערגערוקט געווארען אויף שבת, דעם 2-טען יאנואר 1937 און קומט פאר אין ענגלישען זאל (פלעט 1-טער באני 2). די פערזאמלונג.

בעקאנטמאכונג
דער קאלאניאל-הענדלער-פערבאנד (שודומיעסקא 20) מאכט בע-קאנט, אז פאמענטן אויסן יאהר 1937 קאן טען אויסקומען דורכן פערמיין און שום שוועריגקייטען פאר אלע קאלאניאל-און שפייז-הענדלער פון לאדו. בעמערקונג: מ'בעט מיטצוברענגען די פאמענטן פון יאהר 1936. די פערזאמלונג פון קאלאניאל-הענדלער-פערבאנד שודומיעסקא 20.

דאס לאנג-בעקאנטע ווייץ-געשעפט פון **ע. שיקיער** (אינהאבער ישראל שיקיער) פרייער פולנאצנא 1 איצט שרודמיעסקא 3, טעל. 107-84 די בעסטע ממשעאלט וויינעז, קאניאקעז און ליקיערעז :: עקסטרעם זייט 1865 יאהר

Księgowy-bilansista
korespondent polsko-niemiecki **S. SIER**
na stanowisku prokurenta Łódź, Zeromskiego 9, tel. 174-41 ma godziny wolne.

אויפפאדערונג פון דער קעניגליכער קאמיסיע איבער צווייסיגע דעם באיקאט

אראבישער פעלעסטין פאדערט אז דער אויבערשטער אראבישער ראט זאל זיך שטעלען פאר דער קעניגליכער קאמיסיע. — קעניגען פון אראבישע לענדער פאר איבעררייסען דעם באיקאט. — צוליב וויינהאכטען איבערגערייסען זיצונגען פון דער קאמיסיע ביז מאנטאג קומענדע וואך

שאהאלאך
"Dla Dziecka"
אויף ספעציעלייטער שטימען
"BRANKA"

זאלען ערשיינען פאר דער קעניגליכער קאמיסיע, ווילן אין גענענאָל וועלן די אראבישע הערשער, האָ- בען זעהר גרויסע אונגערעמליכקייטען און שווע ריגקייטען אין זייער ווייטערדיגער דיפלאמאטישער אקציע מיט דער ענגלישער רעגירונג לטום די אראבישער.

ירושלים, 24 (טי"א טעלעגראפיש)
די קעניגליכע קאמיסיע האָט אויף איהר זע- טער געשלאָסענער זיצונג ווידערמאל אויסגעהערט דעם פרעזידענט פון דער יודישער אגענדי, ד"ר היים וויינמאן.
די קאמיסיע האָט אויך אויסגעהערט פערטער טער פון ארוואַקסער-פערבאנד אין א"י.

ביז איצט געבליבען נישט אויסגעהערט וועגען זיי- ער שטעלונג צו די פאר זיי אנגעוועהנטע פרא- בלעמען.

די צייטונג דריקט אויס די האָפנונג, אז דער סעקרעטאר פון אויב, אראבישער ראט, ארום, אגריבי אבדול-האָזי, וועלכער ווילט איצט אין איראק, וועט דאָרט ענטשפּרעכענד בעיאַינפלוסט ווע- רען זיין דער ריכטונג פון איבעררייסען דעם א"י- אראבישען באַיקאט פון דער קעניגליכער קאמיסיע.
פעלעסטין אינפארמירט, אז די קעניגען און הערשער פון די אונגערענגיגע אראבישע מלוכות האָבען געלאָזט וויסען דעם אויבערשטען אראבישען ראט, דאָס זיי פערלאַנגען, אז די אראבער אין א"י

ל אַנדאָן, 24 (טי"א טעלעגראפיש)
דער קאָרעספּאָנדענט פון, דזיילי טעלעגראפיש אין ירושלים טיילט מיט, אז די קעניגליכע קאמיסיע וועט סוף יאָנאַר עפּלאַנען א"י און אז די מיט- גלידער פון דער קאמיסיע האָבען שוין בעשטעלט שיפס-קארטען אַפּצוהאַרען פון פּאַריס-סאַדי דעם 24 יאָנאַר.

ירושלים, 24 (טי"א טעלעגראפיש)
היינט איז ערשינען אַנאַליזעלעך קאָמפּליקאַט פון דער קעניגליכער קאמיסיע, דער קאָמפּליקאַט אין געווענדיג צו דער א"י-רעפּעליקעירונג.
אין דעם קאָמפּליקאַט טיילט מיט די קעניגליכע קאמיסיע, און שוין אין קורצען וועט די קאמיסיע פערענדיגען איהרע עפּענטיכע פּרעהען, צוליב דעם — ווערט זייער אין קאָמפּליקאַט געוואָנט — לאָזט איהן די קעניגליכע קאמיסיע אַלעמען, סיי יחיי- דים און סיי אַנאַליזעלעך און קערפּערשאַפּט, וועל כע ווילען זיך פּאַרשטעלען דער קאמיסיע, צו טון דאָס וואָס שטעלער.

אין א"י ווערט דער היינטיגער קאָמפּליקאַט פון דער קעניגליכער קאמיסיע אויסגעטייטשט ווי אַ לעצטע וואָרונג צו די אראבער, און זיי זאלען איבער- רייסען דעם באַיקאט און ערשיינען פאר דער קאמיסיע צוליב די וויינהאכטען זענען די זיצונגען פון דער קעניגליכער קאמיסיע איבערגערייסען געוואָרען און זיי וועלען בענייט זייערען מאָנטאָג קומענדיגע וואָך.

ירושלים, 24 (טי"א טעלעגראפיש)
דער אראבישער, פעלעסטין (אָרגאַן פון די קריסטליכע אראבער און פון דער נאַשאַטיג-גרופּע) איז היינט ארום מיט אַ לייט אַרטיקל, אין וועלכען די צייטונג פּאַדערט, אז דער אויבערשטער ארא- בישער ראט זאל איבעררייסען מיט זיין באַיקאט פון דער קעניגליכער קאמיסיע.

די אראבער — שרייבט, פעלעסטין — בעניי- הען אַ גרויסען פּערהלער דעמייט, וואָס זיי ערשיינען נישט פאר דער קעניגליכער קאמיסיע, די קאמיסיע ענדיגט שוין אַנגיבען איהר אויספּאַרשונג-אַרטיקל און די אראבער האָבען באַה צייט דעם פּערהלער צו פּעריכטען.

פעלעסטין שרייבט, אז ערשיינענדיג פאר דער קאמיסיע וועלען די אראבער מעהר געווינען ווי פערלירען, בעוונדערס נאָדעם, זיי די יודען האָ בען שוין פאר דער קאמיסיע געוואָנט אַלץ, וואָס זיי האָבן געהאַט צו זאָגען און די אראבער זענען

דייטשלאנד — ערב א פול שטענדיגע ווירטשאפטליכע צוזאמענברוד

אין די לעצטע טעג זענען ארויסגעגעבען געוואָרען אין דייטשלאנד פערשידענע געהוימע מאָביליזאציע אינסטרומענטען. פאר זענען אין מיליטער-עלעטרע זע- נען פערשאפט געוואָרען אין די לעצטע טעג די פאר שריפטען וועגען ארוספּאַהרען אין אויסלאַנד.

לויט די ענגלישע מעלדונגען נעמט זיך אין שפּאַניע אַ דייטשע ארמעע פון 30,000 מאַן און דאָס קאָן מען פּערטראַכטען פאר אַ פּשוט'ער דייטשער אינוואַזיע אין שפּאַניע.

אונטערן איינדרוק פון דער דאָזיגער נעפּאָהר אין געטוימען צו דער פּערשטענדיגונג צווישען ענגלאַנד, פּראַנקרייך און איטאַליען, אלע דריי מלוכות וועלען איצט מיט דער גרעסטער אויפּמערקזאַמקייט נאכפּאַל טען דער טעטיגקייט פון די דייטשען אין שפּאַניען.

פּאַפּולאַריטעט, קאָן אלץ שטעלען אויף דער קאָרט צוליב אַן אויסלענדישער אונטער- פון דער דייטשער נעפּאָהר — אונטערשטויבען די צייטונגען — איז מורס פל בעדראַהט טעשענאָלעך וואַסיען.

די ענגלישע צייטונגען גלויבען אויך, אז עס נישט אויסגעשלאָסען דאָס היטלער, וועלכער האָט זיך אזוי ווייט אַנאַנזשירט פאר נעם. פּראַנקאַ, קאָן איצט מאָביליזירען די מאַנעווע דייטשע ארמעע און ארויסשניטען אַ גרויסען טייל פון איהר קיין שפּאַניען, און ארום האַלט טען אין לאַנדאָן די פּאַליטישע סיטואַציע און אידראַפּא ערב די חמאות פאר זעהר שריטט.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די ענגלישע צייטונגען פרענען ווייטערע ידיעות וועגען די מלחמה צו צווייטונגען פון דייטשלאַנד.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די בערלינער קאָרעספּאָנדענטען פון די ענגלישע צייטונגען פרענען זימט עפּליכע טעג אַלאַמירענ- דיגע ידיעות וועגען זאַטאַטאַראַפּלען צושטאַנד פון דער דייטשער ווירטשאַפּט און פון די דייטשע פּיאַנ- טען, דייטשע פּאַפּירען זענען אויף דער לאַנדאָנער סיטי נעכטען שטאַרק נעפּאַלען.

אינווייניג סטאַנאַרד' שרייבט, אז אין צוואַ- נענדיגן מיט דער קאָמפּליקאַציע לנג פון דייטש- לנד קאָן טען זיך ריכטען, דאָס די דייטשען וועלען פּרובירען ארויסרופען עפעס אַן אוואַנטורע מיט אויס- לאַנד.

ענגלישע צייטונגען דריקען אויס די מורא, אז שוין אין פּריהלויג וועלען די דייטשען פּראָוואַצירען אַ מלחמה.

די וועלכער פּעריקלעט אין דייטשלאַנד די וועגען די מלחמה צו צווייטונגען פון דייטשלאַנד.

פּעניסען די שוין א שפּאַר-ביכער פון Bank Kup. Kred.

לאַדן, נור פּיעטריקאווער 29.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

ל אַנדאָן, 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

Dr. Trepman
med.
הויט-אנאליזען, ספּיעציעלע ספּיעיאַליסט פאר טריפּער, ספּיעיאַליסט אין הויט-אנאליזען, הויט-אנאליזען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדוקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8-11 נאָכט, און פון 8-6 אַזונד

געז, "הולטור-ליגע"
זאל פיליהארמאניע
נאָרמאליטעט 20
מארגען, שבת, דעם 26 דעצעמבער, 12 בייטאג טיט פאר דער 2-טער סימפאנישער האנצערט גרויסער סימפאנישער אונטער דער לייטונג פון פראפ. ט. רידער (1) איסיהרער: 1) סימפאנישער ארקעסטער (2) סאליסט פירער ווירטואז
מארצעלי נוימירער
פראנראם: לישט - די אונטערישע ראפסאדיע; ביזעט - ארלעווען 2-טע מוסע אין 4 טיילען; מענדעלסאן - אווערטורע, כו בלאס; איפאליט אינוואזיע - קאוקאזער שקיזע; סראסאטי - ציגיינפרוויזע; און ראָמאַנס פון אַנדאַלווען; מענדעלסאן - דער בערימטער פידל-קאָנצערט. נולעטען פון 5-4 נ. א. שוין צו בעקומען און קולטור-ליגע, זאמאנע 68 אין טאג פון טאנצערס - בי רער קאסע פון מויהארמאניע.

הילפס-אקציע אין אמעריקה פאר די פוילישע יודען
זי רידער 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

הילפס-אקציע אין אמעריקה פאר די פוילישע יודען
זי רידער 24 (ט"א טעלעגראפיש)
די פּעריקלעך פּרעסע בענעמט זיך איצט נאָך שטאַרק מיט דער פּראַנזע פון געווינען אויסלענדישע הילף, פּרוי צו פּערמיטירען אַ פּולשטענדיגע ווירט- שאַפּטיכע קאָמפּאַסירונג פון דייטשלאַנד, די פּער- זינער צייטונגען רעדען פּריוט ארום אַן אַרטיקלען אין לאַנדאָנער, "טיימס", וואו עס ווערט בעמראַכט די מעגליכקייט פון פרענען אויסלענדישע פּיאַנציעלע הילף פּאַר מיט דעם אייגענעם, און די דייטשלאַנד וועט פּערענילעך די בעוואַפונגען.

היינט און פאלג טעג! מעכטיגער פילם, רעזשי פון FRITZ LANG
"FURJA" CAPICOL
זאוואדוקא 16
היינט-היינט און פאלג טעג!
"כ'ביז אונשוולדיג"
פרייווען פון די פלעצער 54 גר.
אויסערן פראגראם: קספּאליטעטען פון PAT און אַנדערע.
אייף אלע טעאטערן פון 54 גר.

פאשיזם-נאציזם-אנטיסעמיטיזם זיצונג פון ענגלישען ועד=הקהלות

די נאצישע - זאגט מאנטעפיראע עעהמען זיך מיט דער דאזיגער אויסגאבע, דער, בעקטישער בעקאבאט טער" האט אין איינעם פון זיינע בעריכטען פון פראנקפורטער פראצעס בעמערקט אין בעזונג איהר דער דאזיגער ווייטהאכסט אויסגאבע, ראם, עס איז נישט צו גלויבן, אז זי זאל האבען געדרוקט געווארן דאס דייטשע פארשער דר. קורטי פארנער שטעלט אויפן פראצעס דעם געריכטס טריבונאל, דאס דאזיגע בילדער בוך - זאגט מאנטעפיראע - איז ערשינען אין פערלאג פון, "שטרומער" און עס איז ראוי דער פירמע, וואס האט איהם ארויסגעגעבן.

מאנטעפיראע פרענטט איינע צייטונג פון דעם אפאסט. דער נאנצער טעקסט איז געשריטער אין ער הויפט זיך אן מיט א פשוט אין קידוש לבנה אר תות, פון וועלכען די קינדער (פאר וועלכע דער אל בום איז בעשטימט) דערווייטן זיך, און, דער פאמער פון די יודען איז דער מיינעל" דער נאנצער איבערי גער טעקסט איז א ערשטע עמלהאפטע פעלידינג פון די יודען און בעשטימטען פון ווערן, קיין איין שורה איז נישט געווען עפעס אנהערש אדער אויפגען אן

5 און 3 ד א י. (ימ"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען ועד הקהלות (באָרד אף דעפוטאטס) איז בעשטימט געווארען דער טעקסט פון א לאזא ליטעטס דעפעיטע צום קעניג דושרודש דעם 6טען און דער קעניגין עליזאבעט צו זייער בעשטימטע דעם ענגלישען טראָן.

דער פרעזידענט פון דער, דוואַיאַנט פארען קאָמיטע" לעאָנאַרד מאַנטעפיראַע האָט פאַרנעשטעלט דעם בעריכט פון קאָמיטעט און זיך אָפגעשטעלט אויף דער לאַגע פון יודען אין דייטשלאַנד.

מאנטעפיראע פרענטט איינע צייטונג פון דעם אפאסט. דער נאנצער טעקסט איז געשריטער אין ער הויפט זיך אן מיט א פשוט אין קידוש לבנה אר תות, פון וועלכען די קינדער (פאר וועלכע דער אל בום איז בעשטימט) דערווייטן זיך, און, דער פאמער פון די יודען איז דער מיינעל" דער נאנצער איבערי גער טעקסט איז א ערשטע עמלהאפטע פעלידינג פון די יודען און בעשטימטען פון ווערן, קיין איין שורה איז נישט געווען עפעס אנהערש אדער אויפגען אן

אדרו. ז. שטרודר דער פאל פודינסקי

אלאז, די זאך איז פשוט און קלאר, מיט יודישע שטימען, אויסגעשנארטע דורך הבטחות און, אידע" אויפ" דעקלארציעס, דורך יודיש געלד אויסגע" פעטעלט ביי אונזערע מענשען, האט ער דעם מאנ" דאט פליכטען, געווארען דעפוטאט און פערקירעוועט דעם דרשעל.

געריכט האט פורשטענדיג בעפרייט אלעמבערגער יודישען יונגענמאן

וועלכער האט מיט 4 רעווארווער-הילדען דערשאסען זיין ברודער

לעמבערג. דעם 30טען יאָר אין די פרייה-מאָרגער שעהן איז די שפיטאל-אגאָא, ל.מבערג א.י.א.ע.ער ערס געווארען צוליב אַ מאָרד, וואָס דער יודישער פרי- יודער זיגמנט צימערמאן האט אויסגעפירט אויף זיין ברודער משה, מיט 4 רעוואלוער-קוילען האט ער איהם דערשאסען אויף טויט.

משה געפיהרט אַ פערשוענדישע לעבען. נישט גע- נוג, וואָס ער האָט זיינע פערריינסטען פערטאָליע- וועט, האָט ער אָבער נאָך געזיגנען געלד ביי זיינע עלטערען אין ברודער, כדי עס זאל פערשוענען. און די פאמיליען-פערעהעליגשען זענען געוואָרן רען געשפאטער פון טאָג צו טאָג.

אין דער קריטישע- נאכט איז משה אהיימגעקן מען שפעט און פערלאנגט פון זיין מוטער, (אז זי זאל אויפשיקען פון בעט און איהם געבען נאכטאמאל צו עסען. ווען פרוי צימערמאן האט נישט געוואלט אויפשיקען, האט איהר דער ווהן געווארען אַ

די צימערמאנ'ס און שטוב זענען זעהר אַעט פאָרגעקומען מחלוקת. בשעה דער יונגערער ווהן זיגמנט האט צוגעזען מיט זיינע עלטערען שווער געצארבליט און געשפאָרט יעדען גראָשען, האָט אָבער

בנין שמעמי'ע אפטיילונגען בעזיצען מיר נישט
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
№ 29 ul. Piotrkowska № 29
קיין פרייע סאָסעטעט (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.
אונזערע פדרונות-ביכער זענען די בעסטע שטארקע האַסעמקע.
זיכער און גוט פראצענטירט
יאמעלט איינע אפשאַרטינגען און לאַסיט איינע נעלדער אין
Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi
וועלכע ניט א נאראטיע און זיכערן סאפאָל ביי א גוטע פערזינליכע
די געזעצליך געשיצטע געהיימניס פון פדרונות ווערט שטרענג אפגעהיטען ו
לויטן ארטיקל 52 פון סאפאראטיווען זענען (Oz Ust. str. 55/34)
וועלכע פערזינליכע צו ערטיקלען אינפארמאציעס הו אמטליכע
מיר מאַסען אויפמאַרקצאָם אייף אינזער אַרדעס: לעזן ווהן פערזינליכע אונזער 20

דאס רעבען אין ארץ-ישראל ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפיע-אגענטור

איאדערן. 6 מיליאן פונט זענען היינטיגעס יאָהר אינוועסטירט געוואָרען אין דער יודישער וויזשנישע דערפון 3.5 מיליאן פונט אין דער געמישטער לאַנד וויזשנישע און העכער א מיליאן פונט אין דער אינדוסטריע האנדלעך און טראַנספארט.

באַמבעס אין דער... הויז-אינדוסטריע ירושלים. בעת פיר רוזען פון א רוזשען דאָרף אויפן הרחבת האָבען געשלאָסען אונטערן אַייס-אַרבייטען א פאַמבע, האָט זי אויפגעשען און איינעם פון זי אויפן אַרם דער-הרנעט און די אַר- דערע רייזע פערוואַנדערט.

די ראַקעלער וועט בעזוכען איי ירושלים. לויט דער מעלודונג פון אַנאַראַפּי שער צייטונג פון אַראַיאַ וועט דער יונגער ראַקעלער וועלכער האָט געשפּענדעט דאָס געלד אויפן בוי פון אַר-דינגען רעגיראַנס - מוועאָם, אייניקעל קומען אויף א מרצען בעזוך קיין אַר-יא.

די ראַקעלער וועט בעזוכען איי ירושלים. לויט דער מעלודונג פון אַנאַראַפּי שער צייטונג פון אַראַיאַ וועט דער יונגער ראַקעלער וועלכער האָט געשפּענדעט דאָס געלד אויפן בוי פון אַר-דינגען רעגיראַנס - מוועאָם, אייניקעל קומען אויף א מרצען בעזוך קיין אַר-יא.

די איינציגע אונטערזיכע פאָרז געזונד פאַשענ- שירטע 4-ו-אָטסאָווע ניכעזע זענען

די איינציגע אונטערזיכע פאָרז געזונד פאַשענ- שירטע 4-ו-אָטסאָווע ניכעזע זענען

די איינציגע אונטערזיכע פאָרז געזונד פאַשענ- שירטע 4-ו-אָטסאָווע ניכעזע זענען

אייף 100 מענישען רייכערן 99
די איינציגע אונטערזיכע פאָרז געזונד פאַשענ- שירטע 4-ו-אָטסאָווע ניכעזע זענען
"OSMAN"

מאדאנאספאר

צו דעם „יודישען פארשלאג“ וואס דער אויסערן-מיניסטער בעק האט געמאכט דעם פרעמיער ברום

וועגן אלצהייט, וועגן דער ווירטשאפטליכער
לאגע אין לאנד, וועגן אונזערע עקספארט-אויסוואַך-
טען, אונזער אונזערע פילאנט, וועגן דעם איבער-
ליך-פאליטישען מצב, וועגן די ערנסטע כוונות פֿון
דער רעגירונג אויפֿן שטרענגסטען אופן פֿארצו-
געהן געזען זיין אנט-ווישע עקסצעסען און איינ-
מאל פֿאר אלעמען צו האמעווען די צעבשעוועטע
זאָלאַגישע ליידיגעשאַפטען פֿון די ענדעקעס, —
אט וועגן דעם אלעס און נאָך וועגן א סך אנדערע
זאָגענע וועגען גענוי אינפֿארמירט און אויפֿגעקלערט דורך
פֿאַרשטעהער פֿון דער רעגירונג.

פֿיהרער אין טראַסעג העלמוט פֿאַן מאַלטע —
דער „גרויסער שוויגער“, הי מיניסטער בעק האט
ווי מיינעט שוין אין דער טענאט-קאָמיטע פֿאַר
אויסערן-פאליטישע ענינים און אויך אויף א פֿרי-
וואַסען אופן אין א ענגערען קרייז פֿון סענאַטאָרען
און סייב-דעפוטאטען אָפּגעגעבען א דין-החשבון ווע
גען די דעוולטאטען פֿון זיינע נסיעות, ווייטען און
אונטערהאנדלונגען — מיט איין ווארט, וועגן זיינע
דיפלאמאטישע ערפֿאַלגען.

דייטענדע אימיגראציע-מעגליכקייטען.
אלאָ מאַראַגאָסקאַר אַפֿ יאָך — דאָס זאָל עס זײַן
די פּאַסיגסטע, טעריטאָריע פֿאַרן פּוילישען יודען
טום ?! — מ'האָט זאָך אונז אָבער שוין אמאָל
געמאכט א פּראָפּאָזיציע צו בעזעצן זיך אין אַפֿריקאַ,
זאָגאַר צו שאַפֿען דארט אַנאַרט אויטאָנאָמע יודי-
שע רעפּובליק, אַללאַ א פּראָפּאָזיציע אויף א סך
בעסערע בעדינגונגען, ווי די פּוילישע רעגירונג
וואָלט איצט אויספֿירן ביי פֿראַנקרײַך; „אָנאַנדאַ“
האָט דעמאָלט געהייסען דער פֿאַרשלאַג, ווי מען גע-
זענט — און מיר האָבען איהם קאָטעגאָריש אָפּ-
געוואָרפֿען.

די דערקלערונגען און אויפֿקלערונגען פֿון מיר-
ניסטער האָבען, לײַדע, נישט איבערגעזען די
שטעלט די פֿעראַנטווערטליכע קרייזען, וועגן דאָס
צייג, למשל, ווייטען מיר באַך און נישט, וואָס זיי
רעגירונג האָט געזען צו זיין און זי וויל בכלל
עפעס טון, בכדי צו צווינגען דעם פֿערהאַפּטען
דאַנציגער סענאַט צו רעספּעקטירען די קאָנסטיטוציע
און די אינטערנאַציאָנאַלע פֿעֿדעֿרליכע טענדענצען, וואָס דער
פֿעלקערונג האָט אויפֿגעלייגט אויף דער פֿרי-
שטאַט, און קודם כל צו רעספּעקטירען די רעכט
פֿון דער פּוילישער מלוכה און פֿון פּוילישע בירגער
וואָס ווערען פֿערגוואַלטיגט אויף שריט און שריט,
אויך וועגען אַנדערע ענינים האָט זיך דער מיניסטער
נישט גאָנץ קלאַר אויסגעזאָגט.

די האַלטען איצט די מאַסגעבענדע ספּעציען אין
פּוילען, אַז צוליב דער שלעכטער קאָנדיטאָן, וואָס
האָט זיך לעצטענס געשען פֿאַר די יודען אין דער
האַנזער וועלט, צוליבן באַקאַט, צוליב דער סיסטע-
מאַטישער ווירטשאַפֿטליכער אַרײַטשטױטונג, צוליבן
פֿערוויפֿעלטען קאַמף פֿאַרן נישטיגען סטראָגאַן,
וואָס האָט קיינמאָל נישט געגעבען דעם פּוילישען
יודען מעהר ווי אויף; א פֿערהאַלטען די נשמה,
און צוליב די אַנדערע צוהת, וואָס די יודען שטעהן
אויף אין צענטראַל — און מורח-איראָפּע — אַז
צוליב דעם אַלעס און באַרן ברײַה וועלען מיר מווען
מסכים זײַן צו ווערען אַפֿריקאַנער ? איז דאָס
א גרויסער טעות, אויב מען מיינט אזוי.

די מעשה איז אַבער, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז
אַדוואַרטעפֿליכע, אין דערזעלבער טעלעגראַמע, ווע
כע מיר האָבען פֿריער דערמאַנט, ווערט אָנגעגען
פֿון, אַז די פּראָפּאָזיציע רעגירונג האָט אָפּגעוואָר-
פֿען דעם פּלאַן, מחמת לײַט די אינפֿאַרמאַציע פֿון
גובערנאַטאָר פֿון מאַראַגאָסקאַר סױב גאַר נישט
זי אינדעל פֿאַר אַ מאַסען-אימיגראַציע, און קוד
כל צוליב די שלעכטע קלימאַטישע בעדינגונגען, ווע
איראָפּעער שטאַרבען זאָרט אויס פֿון מאלאָר
און פֿון אַנדערע שלעך און הולאַרן, אויך אַז
אקערבוי איז דער קלימאַט נישט גינסטיג.
מילאַ: ווען די ענדעקעס שרייַען, און מ'זאָגט
רויסטרייבען די יודען אויף מאַראַגאָסקאַר, האָבן
זיי, און די יודען זאלען דאָרט אויסשטאַרבען א
עס וועט קומען אַן ישיעה פֿאַר דער רױעלט, אָב
אונזער רעגירונג ווינשט נאָך אונז חלילה לך
שלעכטס נישט — פֿאַר וואָס זעט האָט מען ניש
געזעהן גרינדליך אַן ווײַסענשאַפֿטליך צו בעקען
זיך מיט די פֿערהעלטנישען אויף מאַראַגאָסקאַר
דער מילאַ אַרױסגעפֿאַלען מיטן פּראַיעקט ?
און וואָס יועט ווייטער זײַן? — מ'זעט אַז
ווער אַנזױבען זוכען, טעריטאָריעס — אָבער-
געפֿינט מען זײ?

דערמיט אַבער זענען מיר אין העכסטען גראַד
פֿעראַנטווערטליך אין די אַלע ענינים, ספּעציעל מיר
פּוילישע יודען, זענען מיר יודען דאָך געזענע גע-
וואָרען אַנזױבען פֿון דער פּוילישער אויסערן-
פּאליטיק. וועגען אונז האָבען ערשט מיט א פֿאַר-
חיים צוויק גערעדט די פּוילישע פֿאַרשטעהער
מיט פֿעלקער-בונד, אַז ווי האָבען געגעבען קאָ-
פּוילער אָנזױבען, אַז פּוילען נױטען זיך אין קאָ
לאַזעס — נישט אַזוי צוליב דער עקספּאַנסיע פֿון
איראָפּע-אַנדערע-אינטערעסען, אַז פּוילישע דער-
פּרונג פֿון זײַנע אָנזױבען-ענינים, באַר דער עיקר
פֿעֿדעֿרליכע ענינים פֿון זײַנע אָנזױבען-ענינים.

די האַלטען איצט די מאַסגעבענדע ספּעציען אין
פּוילען, אַז צוליב דער שלעכטער קאָנדיטאָן, וואָס
האָט זיך לעצטענס געשען פֿאַר די יודען אין דער
האַנזער וועלט, צוליבן באַקאַט, צוליב דער סיסטע-
מאַטישער ווירטשאַפֿטליכער אַרײַטשטױטונג, צוליבן
פֿערוויפֿעלטען קאַמף פֿאַרן נישטיגען סטראָגאַן,
וואָס האָט קיינמאָל נישט געגעבען דעם פּוילישען
יודען מעהר ווי אויף; א פֿערהאַלטען די נשמה,
און צוליב די אַנדערע צוהת, וואָס די יודען שטעהן
אויף אין צענטראַל — און מורח-איראָפּע — אַז
צוליב דעם אַלעס און באַרן ברײַה וועלען מיר מווען
מסכים זײַן צו ווערען אַפֿריקאַנער ? איז דאָס
א גרויסער טעות, אויב מען מיינט אזוי.

די מעשה איז אַבער, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז
אַדוואַרטעפֿליכע, אין דערזעלבער טעלעגראַמע, ווע
כע מיר האָבען פֿריער דערמאַנט, ווערט אָנגעגען
פֿון, אַז די פּראָפּאָזיציע רעגירונג האָט אָפּגעוואָר-
פֿען דעם פּלאַן, מחמת לײַט די אינפֿאַרמאַציע פֿון
גובערנאַטאָר פֿון מאַראַגאָסקאַר סױב גאַר נישט
זי אינדעל פֿאַר אַ מאַסען-אימיגראַציע, און קוד
כל צוליב די שלעכטע קלימאַטישע בעדינגונגען, ווע
איראָפּעער שטאַרבען זאָרט אויס פֿון מאלאָר
און פֿון אַנדערע שלעך און הולאַרן, אויך אַז
אקערבוי איז דער קלימאַט נישט גינסטיג.
מילאַ: ווען די ענדעקעס שרייַען, און מ'זאָגט
רויסטרייבען די יודען אויף מאַראַגאָסקאַר, האָבן
זיי, און די יודען זאלען דאָרט אויסשטאַרבען א
עס וועט קומען אַן ישיעה פֿאַר דער רױעלט, אָב
אונזער רעגירונג ווינשט נאָך אונז חלילה לך
שלעכטס נישט — פֿאַר וואָס זעט האָט מען ניש
געזעהן גרינדליך אַן ווײַסענשאַפֿטליך צו בעקען
זיך מיט די פֿערהעלטנישען אויף מאַראַגאָסקאַר
דער מילאַ אַרױסגעפֿאַלען מיטן פּראַיעקט ?
און וואָס יועט ווייטער זײַן? — מ'זעט אַז
ווער אַנזױבען זוכען, טעריטאָריעס — אָבער-
געפֿינט מען זײ?

אויך דער אויסערן-מיניסטער אליין האָט איצט
אויף זיינע נסיעות דאָ און דאָרט אַרײַנגעוואָרפֿען
א גוט וואַס פּוילישע יודען, פֿאַרלעגענעניג צו
שאַפֿען פֿאַר זיי עמיגראַציע-מעגליכקייטען, אויסצו-
געפֿינען פֿאַר זיי ערגעץ א שטיקעל לאַנד, זאָל זײַן
עק וועלט, אַז זיי זאלען שוין האָבען מנוחה פֿון
ענדליך פֿטור ווערען פֿון די אַלע צרות און נגישות,
וואָס א מענטש מיט געוויסע געפֿינען און מיט א
האַרץ קען עס שוין גאַרנישט צוועהען.
אַבער דאָס אַלץ ווייטען מיר פֿון די צײַטונגען,
איצט ערשט האָט דער מיניסטער אַליין גענומען דאָס
וואָרט, באַך אַל אַנזױבען „וואָרען“ האָבען מיר זיך ענדליך
ערוואַרט, דער „גרויסער שוויגער“ — אזוי האָט
מען אמאָל גערופֿען דעם גענעראַלען דייטשען ארמעע

אויך דער אויסערן-מיניסטער אליין האָט איצט
אויף זיינע נסיעות דאָ און דאָרט אַרײַנגעוואָרפֿען
א גוט וואַס פּוילישע יודען, פֿאַרלעגענעניג צו
שאַפֿען פֿאַר זיי עמיגראַציע-מעגליכקייטען, אויסצו-
געפֿינען פֿאַר זיי ערגעץ א שטיקעל לאַנד, זאָל זײַן
עק וועלט, אַז זיי זאלען שוין האָבען מנוחה פֿון
ענדליך פֿטור ווערען פֿון די אַלע צרות און נגישות,
וואָס א מענטש מיט געוויסע געפֿינען און מיט א
האַרץ קען עס שוין גאַרנישט צוועהען.
אַבער דאָס אַלץ ווייטען מיר פֿון די צײַטונגען,
איצט ערשט האָט דער מיניסטער אַליין גענומען דאָס
וואָרט, באַך אַל אַנזױבען „וואָרען“ האָבען מיר זיך ענדליך
ערוואַרט, דער „גרויסער שוויגער“ — אזוי האָט
מען אמאָל גערופֿען דעם גענעראַלען דייטשען ארמעע

די מעשה איז אַבער, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז
אַדוואַרטעפֿליכע, אין דערזעלבער טעלעגראַמע, ווע
כע מיר האָבען פֿריער דערמאַנט, ווערט אָנגעגען
פֿון, אַז די פּראָפּאָזיציע רעגירונג האָט אָפּגעוואָר-
פֿען דעם פּלאַן, מחמת לײַט די אינפֿאַרמאַציע פֿון
גובערנאַטאָר פֿון מאַראַגאָסקאַר סױב גאַר נישט
זי אינדעל פֿאַר אַ מאַסען-אימיגראַציע, און קוד
כל צוליב די שלעכטע קלימאַטישע בעדינגונגען, ווע
איראָפּעער שטאַרבען זאָרט אויס פֿון מאלאָר
און פֿון אַנדערע שלעך און הולאַרן, אויך אַז
אקערבוי איז דער קלימאַט נישט גינסטיג.
מילאַ: ווען די ענדעקעס שרייַען, און מ'זאָגט
רויסטרייבען די יודען אויף מאַראַגאָסקאַר, האָבן
זיי, און די יודען זאלען דאָרט אויסשטאַרבען א
עס וועט קומען אַן ישיעה פֿאַר דער רױעלט, אָב
אונזער רעגירונג ווינשט נאָך אונז חלילה לך
שלעכטס נישט — פֿאַר וואָס זעט האָט מען ניש
געזעהן גרינדליך אַן ווײַסענשאַפֿטליך צו בעקען
זיך מיט די פֿערהעלטנישען אויף מאַראַגאָסקאַר
דער מילאַ אַרױסגעפֿאַלען מיטן פּראַיעקט ?
און וואָס יועט ווייטער זײַן? — מ'זעט אַז
ווער אַנזױבען זוכען, טעריטאָריעס — אָבער-
געפֿינט מען זײ?

העפּ אין דער ווערמ-פארמיר

וואס מ'זאגט וועגן זיי אין די הויזארן פון פעלקער-בונד

מון ב. סמאריאָר

דייטענדע אימיגראציע-מעגליכקייטען.
אלאָ מאַראַגאָסקאַר אַפֿ יאָך — דאָס זאָל עס זײַן
די פּאַסיגסטע, טעריטאָריע פֿאַרן פּוילישען יודען
טום ?! — מ'האָט זאָך אונז אָבער שוין אמאָל
געמאכט א פּראָפּאָזיציע צו בעזעצן זיך אין אַפֿריקאַ,
זאָגאַר צו שאַפֿען דארט אַנאַרט אויטאָנאָמע יודי-
שע רעפּובליק, אַללאַ א פּראָפּאָזיציע אויף א סך
בעסערע בעדינגונגען, ווי די פּוילישע רעגירונג
וואָלט איצט אויספֿירן ביי פֿראַנקרײַך; „אָנאַנדאַ“
האָט דעמאָלט געהייסען דער פֿאַרשלאַג, ווי מען גע-
זענט — און מיר האָבען איהם קאָטעגאָריש אָפּ-
געוואָרפֿען.

די מעשה איז אַבער, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז
אַדוואַרטעפֿליכע, אין דערזעלבער טעלעגראַמע, ווע
כע מיר האָבען פֿריער דערמאַנט, ווערט אָנגעגען
פֿון, אַז די פּראָפּאָזיציע רעגירונג האָט אָפּגעוואָר-
פֿען דעם פּלאַן, מחמת לײַט די אינפֿאַרמאַציע פֿון
גובערנאַטאָר פֿון מאַראַגאָסקאַר סױב גאַר נישט
זי אינדעל פֿאַר אַ מאַסען-אימיגראַציע, און קוד
כל צוליב די שלעכטע קלימאַטישע בעדינגונגען, ווע
איראָפּעער שטאַרבען זאָרט אויס פֿון מאלאָר
און פֿון אַנדערע שלעך און הולאַרן, אויך אַז
אקערבוי איז דער קלימאַט נישט גינסטיג.
מילאַ: ווען די ענדעקעס שרייַען, און מ'זאָגט
רויסטרייבען די יודען אויף מאַראַגאָסקאַר, האָבן
זיי, און די יודען זאלען דאָרט אויסשטאַרבען א
עס וועט קומען אַן ישיעה פֿאַר דער רױעלט, אָב
אונזער רעגירונג ווינשט נאָך אונז חלילה לך
שלעכטס נישט — פֿאַר וואָס זעט האָט מען ניש
געזעהן גרינדליך אַן ווײַסענשאַפֿטליך צו בעקען
זיך מיט די פֿערהעלטנישען אויף מאַראַגאָסקאַר
דער מילאַ אַרױסגעפֿאַלען מיטן פּראַיעקט ?
און וואָס יועט ווייטער זײַן? — מ'זעט אַז
ווער אַנזױבען זוכען, טעריטאָריעס — אָבער-
געפֿינט מען זײ?

די מעשה איז אַבער, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז
אַדוואַרטעפֿליכע, אין דערזעלבער טעלעגראַמע, ווע
כע מיר האָבען פֿריער דערמאַנט, ווערט אָנגעגען
פֿון, אַז די פּראָפּאָזיציע רעגירונג האָט אָפּגעוואָר-
פֿען דעם פּלאַן, מחמת לײַט די אינפֿאַרמאַציע פֿון
גובערנאַטאָר פֿון מאַראַגאָסקאַר סױב גאַר נישט
זי אינדעל פֿאַר אַ מאַסען-אימיגראַציע, און קוד
כל צוליב די שלעכטע קלימאַטישע בעדינגונגען, ווע
איראָפּעער שטאַרבען זאָרט אויס פֿון מאלאָר
און פֿון אַנדערע שלעך און הולאַרן, אויך אַז
אקערבוי איז דער קלימאַט נישט גינסטיג.
מילאַ: ווען די ענדעקעס שרייַען, און מ'זאָגט
רויסטרייבען די יודען אויף מאַראַגאָסקאַר, האָבן
זיי, און די יודען זאלען דאָרט אויסשטאַרבען א
עס וועט קומען אַן ישיעה פֿאַר דער רױעלט, אָב
אונזער רעגירונג ווינשט נאָך אונז חלילה לך
שלעכטס נישט — פֿאַר וואָס זעט האָט מען ניש
געזעהן גרינדליך אַן ווײַסענשאַפֿטליך צו בעקען
זיך מיט די פֿערהעלטנישען אויף מאַראַגאָסקאַר
דער מילאַ אַרױסגעפֿאַלען מיטן פּראַיעקט ?
און וואָס יועט ווייטער זײַן? — מ'זעט אַז
ווער אַנזױבען זוכען, טעריטאָריעס — אָבער-
געפֿינט מען זײ?

נאצי-פארטיטיק איזאלירט דייטשלאנד

היטלערס פאליטיק צו צומילען איראפא אין צוויי „אידיאלאגישע“ פראנטען — א פאמאניסטישע שטען און א אנטיקאמאניסטישע — איז כמעט ווי שוין דורכגעפאלען.

עס זענען פערשטעט זיך פארהאן אפילו אין די דעמאקראטישע לאנדער אועלכע רעאקציונענער זיכטען, וועלכע זעהן הייפונעליך ווערען קורע-זיכטיגע קלאסען אינטערעסען, און זענען נאך אלץ גרויס זיך לאזען באפען אין היטלערס אנטיקאמאניסטישער נעץ. אבער זייער צעהל ווערט אלץ קלענער און קלענער, און אפילו צווישען די הערשנדע קאנסערוואטיוו-מוויע שיכטען פון ענגלאנד און פראנקרײך געווינט איצט די אויפגעהאנגע דער אימפעריאליסטישער שטאטפונקט, וועלכער זעהט אין די היטלערס אידיאלאגישע קריג אין זייער קיין מלחמת מצוה אין דער אמת, נאך א געפלאנטע מלחמה פאר נייע עראפערונגען, פאר קאמאניזם און נייע מארקען, פון וועלכער זיי קענען פיל מעהר ליידען ווי ראטערן-רויס לאנד, וואס ווערט מיליאניארן טויזנט אלץ מעכטיגער און מעכטיגער.

און די נאציפארטייער און פאליטיקער הויבען אן, ווייזט אויס, איינזעהען, אז זייער פרוב צו צומיי-לען איראפא אין צוויי, האט שוין געפראכט רע-זולטאטען פערשערטע פון די, אויף וועלכע זיי האבן בען זיך גערייט.

היטלערס אטי - קאמאניסטישער האקען-קרייז צו, האט לעת עתה נישט נאך צומילען איראפא אין ריזען איראפא, נאך ער הויבט זי אן פערראייניגטן היטלערס הויזלעך בחד מיט יאפאן האט איראפא — און אמעריקא — נישט נאך נישט דערנענטערט צו איהם און זיין פאליטיק, נאך זעהר און זעהר שטארק דערווייטערט.

עס קען זיין, אז מ׳וועל אירען, דער ענגלישער אוי-סערן פערשטעט, וועלכע נישט ארויסגעקומען אזוי גיך מיט זיין אויסגעשפראכענער רעדע, אז ענגלאנד וועט זיך שלאגען פאר פראנקרײך און בעלגיע ווען זיי וועלען אמאקירט ווערען, ווען נישט אט דער היטלערס - יאפאנישער - יאפאנישער אמאקירטער פאקט. און אירעם הרעע האט נאטורליך ארויסגעווי-סען דעם דעם פראנצויזישען איינטיגסטערעם עמ"ש פאר, אין וועלכע ער האט פייערליך ערקלערט, אז פראנקרײך וועט מיט איהר נאציער מאכט פערטירי-גען ענגלאנד, ווען זי וועט אמאקירט ווערען. היט-לער מיט זיין איבערגעשטעלטער אטי הוילענדישער און די נאציפארטייער און פאליטיקער הויבען אן, וועלכע זיי קענען פיל מעהר ליידען ווי ראטערן-רויס לאנד, וואס ווערט מיליאניארן טויזנט אלץ מעכטיגער און מעכטיגער.

פון רעף העניג

סטראטעגיק האט זיך אויף אים רעזולטאט נישט געריכט. ער האט געמיינט צוצורייסען פלומ'ס פראנקרײך מיט פאלחויני'ס ענגלאנד; צום סוף האט ער זי נאך נאך שטארקער פערראייניגט. און מען קען שוין אויך מער רעדען ווענען א פולקאממענער פרימיטיוו-פא-צווייטער אליאנס.

אברהם לעוו

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סטראטעגיק האט זיך אויף אים רעזולטאט נישט געריכט. ער האט געמיינט צוצורייסען פלומ'ס פראנקרײך מיט פאלחויני'ס ענגלאנד; צום סוף האט ער זי נאך נאך שטארקער פערראייניגט. און מען קען שוין אויך מער רעדען ווענען א פולקאממענער פרימיטיוו-פא-צווייטער אליאנס.

אברהם לעוו

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

קיינ טעריטאריעס ווילען מיר נישט

די ווארלען איינפלאנצען אין אירן ישראל, אהר דעם האט געדארפט טאר אונז קלייניקען פלאץ אין ארץ ישראל, אויף וועלכע עס זאל קאנען אוועקגע-שטעלט ווערען א הויך - הויכער - נייטשיגער לויכט-טורעם, וואס זאל בעלייכטען דעם וועג פון דער ריכט-טייער, "יהדות" פאר אלע יודען פון נאך דער וועלט.

דער אלטער האמף מיט דער השכלה

פון ד"ר ה. זשימלאווסקי

די ווארלען איינפלאנצען אין אירן ישראל, אהר דעם האט געדארפט טאר אונז קלייניקען פלאץ אין ארץ ישראל, אויף וועלכע עס זאל קאנען אוועקגע-שטעלט ווערען א הויך - הויכער - נייטשיגער לויכט-טורעם, וואס זאל בעלייכטען דעם וועג פון דער ריכט-טייער, "יהדות" פאר אלע יודען פון נאך דער וועלט.

פון רעף העניג

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

ביים וויג פון קינד

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

פון רעף העניג

סאיז האלבע נאכט און שילאפט מיין קינד, ריטמיש הייבט זיך מיטן אנטעמען זיין ברוסט... און זיך, אין בלעקענעם קלאפט ביזן דער ווינט און אנטעמען הייזערדיג, און הוסט.

אברהם גייגער

דער גרעסטער האפ פון רעפארמירטעז יודענטום

פון ז. ראזנפעלד

פון זווייטעל נישט:

אברהם גייגער איז געווען איינער פון די מעכטיגע ווילען פון דער יודישער וויסנשאפט, אויף וועלכער דאס רעפארמירטעז יודענטום האט געזוכט זיך צו שטיצען. און ער איז אייך געווען דער שאפער פון יענער רייזיקסטיקער קריטיק, אויף וועלכער די יודישע וויסנשאפט האט געזוכט זיך צו בערגירען.

וואָריום אברהם גייגער איז אפשר געווען דער גרעסטער קענער פון יודענטום און זיין צייט. דער שארפסטער סאך און דער גאנצער רעפארמירטעז יודענטום, אומגעשראקען און דער קריטיק, אומגעברעך ניצט און דעלעטט צומירו. קאמפליסיטונ אויף רעכטס און אלא איהר אויף לינקס און האט פערמאגט א שטארקע שטרעבע צו פיהרערשאפט.

אָבער גייגער האט ער געשטרעבט צו פיהרערשאפט, ווייל ער האט געווכט דעם כבוד פון פיהרער נאך דערפאר, אז ער זאל האַבען די מעגליכקייט פראקטיש דורכצופיהרען די רעפארמירטעז יודענטום און גערייטשט געווען ווי לעפענס-נויטונענד פארן יודענטום.

אָבער כרי זיך צו דעהויבען צו אמת'ער גרויסער פיהרערשאפט האט איהם ווייט אויס געפאלט יענע אפטיקאליע איניוויטיוויקייט, וואס איז אזוי אויפגעאלען געווארן היסטארישע רעליגיע רעפארמאטאָנען, און אפילו שרייפט אן איינעוואַרטלעך און זיינע מיר גענוגען איז דער נישט געווען.

וואָריום אָט הערשן מיר איהם רעדען ווי אן אָנשטאָלצויגנדיקער דאָס הייסט: ווי אַ מעשה, וואָס האָלט אַז אַלץ איהר דער וועלט, דעהויפט קולטורעלער לעבענס שטייגער, אין פרויען זיך, ענטוויקלעט זיך נאָך לאַנג זאָס, שטימפערט, פון דור צו דור און פון תּוֹסֵפֶה צו תּוֹסֵפֶה, און באַלד טרעפט איהר איהם שטעהן מיט דער גרויסער האַט און האָט און האַט און ברעכט יעדן דין און יעדן מנהג, וואָס געפאלט איהם נישט — האָט ווי געזען נאָך לעפערדיג און ווירק זאָס פאר מיליאָנען און מיליאָנען... אַט הערט איהר איהם אָנשטאַל, אַז מ'טונט נישט אָפּצוהאַקען צווייטען פון היסטאָרישען ווערטום, נאָר צווייטע אָרען דאַרף מען עס מיט פּרעמדע צווייטען. וואָס זאָלען עס שטימען און פּרעמדע אָבער טאָקע זאָ אַויס'ן אָרט רעדן קלערט זיך. אַז נאָר פון יודענטום נומא קאָן דאָס יודענטום שטעלן נייע כוחות און זיך בענייען... אָדער פון איהם צייט בעמיהט ער זיך צו שאַפֿען פון די רבנים און מ'וואָריום אָט, אַ הערשאַפט פון גייגער ליכט'דיק, וואו די גייסליכע נאָך זאָלען האַפֿען דאָס רעכט זיך צו פּרעמדען מיט רעליגיעזע פּראָגען און אָנשטעלן רעליגיעזע רעפארמירטעז יודענטום, און און באַלד הערשן מיר איהם דערפֿלענען, און אַלע ענדערונגען און רעפארמירטעז יודענטום, מוזען ארויסקומען פון אַלגעמיינע סכּס, אָדער צושטימונג פון אַלע יודען — ווייל רבנישע מיינונגען אַליין געניגען נישט א. ד. גל.

דער צווייטע טייל אַבער מיט אַ סדר: אברהם גייגער איז געבוירען געוואָרען דעם 24.

אַלע תּפּילות דאַרפֿען זיין אין דער אומגאָנגערשאַך און, קריאת התּורה "אויך... און למצו האָט מען אין סדר אַיפֿערנעלעקס תּפּילות, אויף אַלע טאַג, פּען תּפּילות דאַרפֿען נאָר זיין אום שבתים און ימים טובים, וואָריום ווער האָט עס דען אַיבער זאָלען זיט פּאַר זאָס לאַנגען דאַוונען?"

אין נישט שווער זיך פאַרזושטעלען, ווי וועלן האָבען פון איצט אַן נעקסט אויף גייגער. און אז עס איז נעקסט צו רייך וועגען גייגער, אַ רבניש סעינאָר וואָס גייגער האָט אזוי לאַנג געקעמפט פאַר איהם, האָט ער געקריגען צו וויסען, אז דער געמיינדיקער וועט נישט מנדל'דיק קיין רעפארמירטעז יודענטום נער, נאָר ער וועט נעמען די רבנים די מעגליכקייט צו דערווערבען וועלטליך וויסען אויך. וואָריום — האָבען זיי מאַטיווירט — מיר זענען תּלמיד וועלן און נישט קיין קאַנאָנען; אפילו די פּרויע צווישען אומ וועלען נישט טעמען: קיין ס'פאַר אַ רב, און קיין גרעסער אַוואָרזי נישט". און אז דער סעינאָר נאָר איז געגרינדעט טעוואָרען, האָט מען געשטימט פאַר דירעקטאָר דעם מייסען יודישען געלערנטען זכריה פּרעמדעל, אָבער נישט גייגער.

אין כּדי פּאַרט צו האַלמען פאַרלעזונגען געפּענט ליך וועגען, יודישער וויסנשאַפט, וואָס איז איהם טיער געווען, גינדעט ער אַליין קורסען, וואו ער האָלט זיינע פאַרלעזונגען צוויי מאל אַ וואָך. פון די פאַרלעזונגען זענען יאָדעס אַרױסגעקומען פּיל ווערטיגע ביכער מיט ריכטען איהאלט. אָבער מעד נאָך ווי מיט זיינע פאַרלעזונגען האָט ער אויפגעטאן מיט זיין שטודיע פאַר זיך. די האָלענע שטודיע האָבען איהם מעגליך געמאַכט מיט יאָהרען שפעטער אַרױסצוגעבען זיין "אידיש'שט". דאָס געלעבט, אַרױסגעגעבן דעם מייסען יודישען געלערנטען זכריה פּרעמדעל, אָבער נישט גייגער.

אין כּדי פּאַרט צו האַלמען פאַרלעזונגען געפּענט ליך וועגען, יודישער וויסנשאַפט, וואָס איז איהם טיער געווען, גינדעט ער אַליין קורסען, וואו ער האָלט זיינע פאַרלעזונגען צוויי מאל אַ וואָך. פון די פאַרלעזונגען זענען יאָדעס אַרױסגעקומען פּיל ווערטיגע ביכער מיט ריכטען איהאלט. אָבער מעד נאָך ווי מיט זיינע פאַרלעזונגען האָט ער אויפגעטאן מיט זיין שטודיע פאַר זיך. די האָלענע שטודיע האָבען איהם מעגליך געמאַכט מיט יאָהרען שפעטער אַרױסצוגעגעבן זיין "אידיש'שט". דאָס געלעבט, אַרױסגעגעבן דעם מייסען יודישען געלערנטען זכריה פּרעמדעל, אָבער נישט גייגער.

ד'ר יהושע טאַן האָט געשריבען וועגען דעם ווערק גייגערס:

וואָס מיר געפּענען נישט אין קיינעם פון זיינע ווערק, דאָס טפּונען מיר דאָס אַ בעשטימעט שיער, וואָס גייט נישט אָפּ נישט לינקס, נישט רעכטס און רעכטע זיך מיט די פּראָקטישע פּאַלענע, וואָס קומען ארויס פון דער וויסנשאַפטליכער קענטעניש. אין אַלע זיינע ביכער און אַרטיקלען שטימט איהם איהם דער רב אין איהם און וואָריום איהם און היט זיין פּערסען. אָבער דאָ האָט גייגער אונגעזען פּען עפעס זיין רבנישקייט און און געוואָרען נאָר אַ וויסנשאַפטליכער פּאַרשער. וואָס זוכט דעם וויסנשאַפטליכען אמת, אָהן שום זייטיגע פּיוט אָדער פּראָקטישע פּונוט.

מיר זענען דאָ אָפּיסעל אונזע פאַראַויס, קעהרן מיר זיך אָבער אום צוריק צו די פּערזענלע יאָהרען שטימונגען זענען געווען יעכטע, אָבער די רעפארמירטעז יודענטום האָט זיך אויך ווייטער בעוואָונגען, און פּען געווען געבריינגט טיפּער ווי די רעפארמירטעז יודענטום.

(סוף פון אָרטיקלען — פּרױטאָג)

פירמע "כאפ=ראפ" אי ספולר..."

דאָסען צו איהם אַלעז, טאָמער וועט ער נעמען הויך סידרשאַכען, וועט איהר איהם זאָגען:

— פעטער, מאַכט צו דעם סאָסאַפּאָן, טאָמער נישט, זיי איהר פּאַלד, נאָ פּעשעקאָוואַנע... איהר האָט צו טון מיט איהר וויירט, ער האָלט איהר אין איין מינטערן.

— מיינטעל, טעהט איהרן פּיימעל און טאָמער טעלמ'ט איהר נישט ז'נור, סטראַשעט ער איהר מיט'ן "בענערל" איצט וועט ער קיין סאָסאַפּאָן נישט זיין. טאָמער וועט ער זיך אַ דער אהר, וועט אהר איהם אָפּגעבען, נאָ פּעשעקאָוואַנע, וועט איהר, אָן טשאַט דיר-העלער, צעהלען, ס'קלאָדאַווען, און פּען אַנ'עסק, און טאָמער וועלען איהרע טעכטער איהר געמען יאָרען.

— טאָמער, אַ מאַנטעל! — טאָמער, אַ קליידעל! — טאָמער, זאָמען! טאָמער, דאָס, און טאָמער זי זענען וועט איהר נישט לאַנג טאַכטען, און וועט זי אַלע אזוי ווי זי געהען אין שטעהען, אָפּגעבען נאָ פּעשעקאָוואַנע.

— איהר הערט, דאָס וועט זיין אַ גאַנצען געשעט. די פּירמע, כאָפּ=ראָפּ אוי ספּולר, וועט בלייַ הען, מיינט שרעק געלד מיט לאַפּאַטעס — אַ גאַנצען גרופּען וועט דאָס זיין:

— מעדערל, מעדערל, וואָס טוט זיך מיט דורף וואָס שאַרסעו געפעס מיט די הענט? — האָט ס'ן מירן וועלען איהר וועקט.

— אויך, שאַר אַלד מיט לאַפּאַטעס. וואָס פאַר לאַפּאַטעס? וואָס פאַר געלד? מיינט ער די ס'ר דער? — שטייל זאָל זיין! איהר געב דיך פאַר אַוועק נאָ פּעשעקאָוואַנע! — האָט איהר מירן וועלען גע'ענטפערט.

— נישט געדאַכט זאָלען זי ווערען, די ווייפּלעך ווען נישט מירן וועלען, ווער ווייסט ווי לאַנג נאָך איהר וואָלט געשאַרט געלד מיט לאַפּאַטעס... ווען נישט מירן וועלען וואָלט איהר געוואָרען אַ שופּער צו דען פּירמע, כאָפּ=ראָפּ אוי ספּולר.

מאנאלאג פון אַ פרנסה'לאזער

פון י. אָבערזשאנע

געדעלעך, אזוי וועלען מיר אָנענהמען לעפערדיגע פּראַקטיקס, נאָ פּעשעקאָוואַנע, געמט למשל, אַזא יוד ווי איהר, אין אזא צייט ווי איצט, ווען אויער זויבעל מיינט זיך מקבַל פּנום צו זיין דעם פּרנסה'לאַזער. זי זוכט גאנצע טעג פּען דער שטייגערדיג, ביים פּרנסה'לאַזער, ביז זי קאָנעט ערנאָך קומען די שטייגערדיג, די מקדיכטעס, די קורצעסערס מיט רעכנונגלעך, ביז יעדען רעכנונג פליהען איהר שוואַר צו רעדער פאַר די אייגען, און כאָמער איהר דאָס ווער נוג, בעקומט זי פאַר די האַנדל, טאַפּאַרען און דער דאָקטאָר הייסט זי אהרען קיין זאַקפּאַפּע און די פּען, נוי וואָס טוט איהר דאַן? איהר שטעלט אויס וועקסלען מיט זי דיסקאָונטירען און שיקט איהר ייִבעלען מיין זאַקפּאַפּע, וועט אָדער זיין אזא "ספּולר-סאָפּליאַס" איהר פּרנסה'לאַזער וועט איהר פּסור זיין פון די אַלע צרות — זיי אזוי? — גאָר פּשוט: פאַר די האַנדל, וועט איהר אָן קלינגען און דער ספּולר, וועט מען איהר ווייפּלעך אַ כאַפּ זעבען, נאָ פּעשעקאָוואַנע, און לאַנדער איהר, זי וועט זיך געפונען, נאָ ספּולרזשען עטליכע וואָך בען, איהרן קאַנאָוואַל דיכט עס, איהר וועט אָפּ-צעהלען, ס'קלאָדאַווען און פּאַסטאַ.

אזוי וועט עס זיין מיט אַנדערע, לעפערדיגע כּוהלים. איהר יודענעל למשל, וועט האָבען פּען זיך אַ "מאַראַווע" סופּלאַמאָר, אָדער סתּם אַ "פּשיאַ טשעל" זי וועט נישט קאָלען איהרע פּסור ווערען, וועט זי אויך טון דאָס אייגענע אַ פּלונג איהר דער ספּולרע כאַפּ=ראָפּ אוי ספּולר, און הויכטונג, זענען איהר אין ספּולר, נאָ פּעשעקאָוואַנע... איהר האָט אַ פּעל-הויב אין יעדער דערעהטע איהר די אָדער, יעדען מאַנטעל און דאָנעשטאָג רופּט ער איהר אויף מיט אַ יעמער, איצט וועט איהר

איהר זאָל איהר, רפּותי לאָרד און נאָך נישט גער פּר'ט, קאָרד און אַ שטעטעל, האָט עס זיך נישט צו שעהמען אפילו געגען אמעריקאַ. אין אמעריקאַ כאַפּט מען קליינע קינדער, און אין לאָרד כאַפּט מען טרויען איהר פּעשטיי פּעלל נישט די גאַנצע מעשה, וואָס איז דאָס געוואָרען? וואָס ליאָרמט מען? מ'האָט טעל כאַפּט אַ בחור! נו, איז מה רעש? ווען האָט מען עס אין לאָרד נישט געכאַפט? אינזערע לאָדזשער זענען גע'וואוינט צו כאַפּען. יודען כאַפּען אַ גמילת-חסד, וויי פּעך כאַפּען אַ מוטעל, ס'הערס כאַפּען, פּעללעך...

אין די קאָממען כאַפּען ד סוחרים אַ דרייטעל, אויף דער גאָס כאַפּט מען מיט אַ קאַסאַטעל, ווייפלעך גער דען אויפ'ן דאַסטינג כאַפּען פּאָוואָדעניע, מעדלעך פּאהרען קיין זאַקפּאַפּע כאַפּען אַ חתן, קאָדזשער זען גען געוואוינט צו כאַפּען, נו, טאָ וואָס איז דער גע'וואָלד מיט דער מעשה פון דעם געכאַפטען פּן שלמה?

לייענערדיג טאַגמעןגליך די סענסאַציאָנעל-שאַפּע-גענדע געשיכטע, ווי אזוי מ'האָט דאָס 25-יעהרע קינד פּעריכאַפט, ווי אזוי מ'האָט איהם פּעריפּהרט און דער געהיימישפּולער ווילען, ווי אזוי מ'האָט גער האַנדעל מיט דעם פּעריפּהרטען קינד'ס מאַמעש, און ווי אזוי דער געשאַפּענער בן-שלמה האָט זיך אוועקגענומען די האַנד פון האַרצען, און מיט אַ "פּרייער האַנט" מנדב געווען, אַרבעים זוכים" פאַר יודישע אינסטיטוציעס... לייענערדיג די שפּאַ-טערע געשיכטעל, האָב איהר געכאַפט אַ ליכטיקע רירי מעל, און פּליצליך... עס געפּענט זיך די מיר, און איהר פּיהל זי עמיצער רוקט מיר אַרױן אַ שלום עליכם, ווען זענט איהר? — פּענען איהר'העם אומ-געקאַפּטען.

איהר פּון געמוענע צו איהר וועגען אַוויכ-טייען ענין? — למשל? — איהר וויי מ'ט איהר מאַכען אַ שותפות'דיג-שעפּט, אַ געשעפטעל, ביי וואָס מען מ'מען ביים היינט'דיגן גען טאַג נעשער ווערען.

— נעשער ווערען? אַרדבאַ, לאָמיר הערען. דער אומגעקאַפּטער האָט זיך צוגערוקט געהען:

— וואָס זאָל זיין די אויפגאַבע פון דער פּירמע כאַפּ=ראָפּ אוי ספּולר? — האָט איהר געפּרענט דעם אומגעקאַפּטען.

— אַז אַז איהר רעדט ווי אַ סוחר, האַלט איהר פון איהר, די "ספּולרע" וועט האָבען אייגענע סקלאָר דעם אומגעקאַפּטען. — אַז אַז איהר רעדט ווי אַ סוחר, האַלט איהר פון איהר, די "ספּולרע" וועט האָבען אייגענע סקלאָרען געמען אַן סוחר, נאָ פּעשעקאָוואַנע, אַז אַ סוחר וויל פּסור ווערען פון אַ טאַך-טעוואָן אַרטיקעל, אָדער פון אַ פּראַקטיקס, אָדער פון פעלד-אַרטיקלען אומגעקאַפּטען שיקט מען דעם, "פּראַק" אומגעקאַפּטען און די סקלאָרען, נאָ פּעשעקאָוואַנע. און דערפאַר צעהלען מען לאַד

איך 5 יאהר ארום

דערצעהלונג נאך פאנאזיאישען

פאנאזיא. פערלמאן

א גאנצע מינוט צייט, וואס האט זיך געווינען און איבערן האבען מאן און ווייב זיך אנטעקסט. ער איז געשלאפען פאר איהר מיט די הענד אין די קעשענעס, געבויעט, א געבראכענער מענטש אין זיינע אויגען און נעווען געבעט, "ענטפער מיר, מיין טייערע, זאג עפעס!". זי האט איהם אנטעקסט מיט א פרוואוואנערטע, נישט-פערשטענעדיגע בליק און עקסאנטן דריי געשווינגען עס איז געווען א שווער רע שטיקלייט. וואס מען האט געמוזט צושטערען, האט דער מאן פאלד גענומען ריידען אהן מוט: גלייב מיר לויט, - האט ער געזאגט, - אז אויב איך שלאג דיר אזוינס פאר, סו איך עס נישט פון פערזענליכע וועגן.

ער האט ראם אפגעזאגט אין אוועקגעבומען פון איהר די אויגען. ער האט אויסגעצוקוקט פאר זיך וויסן פיסטער און אזוי אויסגעטאן, לויט האט נע געהוין ווי זיין אונטערשטע לופ האט געצימערט.

איך פערשטעה דיר נישט, מארטיין, - האט זי געזאגט ווייך, - מיר זענען דאך צוקריגע מיט פערזאנדן.

איך פאלד נעמער גאסע. ווען דו וועסט נאך וויסען, ווי אזוי צו ריידען צו איהם. וועסטו ביי איהם אלץ פועל? א פרוי, ווייס איך, יעדע פרוי, קאן ביי איהם אלץ פועל? - פארט נאך דו, אה, מיין טייערע לויט, ענדליך זעט איך א שטיקעל אויף דיין פנים.

איך שטיקעל, ווייל עס וואונדערט מיך אז ביסעל צו הערען פון דיר אזוינע רייד. פריער האב איך נישט געמאכט אפילו רשמאנען פאר דיר זיין נאמען און איצט שטיקט מיך אליין צו איהם.

לויט, צו וואס ריידען אזוי? צו וואס דער מאנהען, וואס עס איז געווען? איך האב דאך דיר שוין געזאגט, אז איך בין געווען נאריש און האב זיך אויסגעהיטעט ווי א ווננעל, איך ווייס, און דו ביסט א נומ, געטרוי ווייכעל, און איך האב צו דיר דעם געשטענען צוטרוי, אייך בין משה נישט אייפער זיכטיג... כו זאג, וועסט דו עסן זעהן מיט איהם? איך וועל נעהן, איך וועל נעהן, איך וועל נעהן, - האט לויט ארויסגעשרוהעלט.

איך בין געווארען אלס, - האט זי שטיל ארויסגעזאגט פאר זיך, - וויניגסטענס נישט. וואס עס מוט איהר איצט אזוי באנג, וואס זי האט דעמאלט נישט געוואוסט ווי אזוי צו שעצען פריער נארעם פרינישאפט. זי וואלט דעמאלט בעדארפט עפעס מאן צוצוגעבען איהם משהר מוט. איך ער מאכט געווען שרעקעדיג? ניין, נישט דאס, נישט דאס עס זיין אויגעבוירענע ערליכקייט איהם נע פונקטעם, נישט דערלאזט צו ווייזען זיך פאר איהר ווי א הויפטלויט, פערליבט יונגעל, וואס ברעכט אלע צומען. זי איז געווען אזוי נישטפערשטענעדיג דין מיט פינף יאהר צוריק! איהר אייגענע ליבע צו מארטיינען האט זי אפגעגעבן פלינד געמאכט, איצט אבער, ווען פערנארד איז אויך ווייסט און פערעדט ציהט איהר הארץ צו איהם. מארטיין אליין האט אייגענעוועקט דאס געפיהל אין איהר, עס איז אבער געווען א פלאסער שטראח, א ווינטער-שפראח אין איהר ארמעטיגען, גרויען וואקערנען לעבען.

אויסווייבען מיט א שטאלצען אנטשטעל און זאגען: "מיר וועלען שוין מווען זיך בעגעהן אהן אייך פונקט ווי מיר זענען זיך ביז איצט פונקטעם." טאמער אבער וועט ער זיין גרייט צו ראטעווען זיין אמאליגען פרייט? ווי אזוי זאל זי דעמאלט טער צומער איז דורך איבער איהרע גלידער, "מיין גאט, דער רויך פון זיין סיגאר וועט מיך פאלד אינגאנצען פערשטארען!" און טאמער וועט נע נארד זיך איהר ערקלערען אין ליבע? טאמער וועט ער זאגען גאנץ פשוט: "איך מו עס פאר אייך מיין ליבע לויט!" וואס זאל זי דעמאלט מאן?

דאס הארץ איז איהר געווארען אלץ שווערער, "נאך אלעמען דארף איך דאך איהם נישט בעד נאדאלען פאר דער טובה אויב ער וועט עס טאן וועט ער דערמיט נאך געווינען, אז ער איז אן איידעלער מענטש, וואס איז גרייט צו קומען צוהילף א טראכט. די זאכסענע לופט האט געוויקט אויף איהר לירען איהר געפיהל, איהר לאנג פערשטיקט געפיהל? דערווייל איז בערטרנד פאר איהר נישט משהר ווי א ווייסער, ווייסער הלום, וועט זי אבער קומען פאר בלייבען רוהיג, ווען ער וועט זיין פון איהר אזוי מאהענעם, און ווי מארטיין איז געהענגט פון איהר?

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

איצט ביסטו משהר נישט אייפערזיכטיג? - האט לויט געפריינט מיט אן אייגענעמען מאן.

ניין, יענע גאטווע הארצען זענען גאטווע. איך פערשטעה אויסט בעסער דאס לעבען, דו ווייסט. מיין טייערע, ווי איך שטייט זיך, ווי שטארק פער ענט איך בין, וועסטו מיר אויסט נישט העלפען, פלייבט מיר נאך איבער צו באקראפטירען, - און דאס וואלט געווען א פלאס פאר אלעמען, אויב די וויילט עס נישט מאן פאר מיר אדער פאר זיך א ליין, סו עס פאר אונזער קינדער, זאל פערנארד מיר עפענען קינדער, איין זיין באנג און מיר זענען גערעכטענעט.

ריימער ארייען נאמרייען

י.מ. ניימאן: יום טוב אינדערוואכן

פאנאזיא. פערלמאן

גוט האט געטון דער דיכטער, וואס האט צו יעדן ליד זיינעם, וואס גייט אריין אין באנד, "יום טוב אינדערוואכען". צוגעגעבען דאס יאהר פון ענטשטויי. מיר ווערען צוויי יארים געוואוינט, און איז פון געהן צוויי יארים געווען אין משה פון צוואנציג יאהר; א יריה לידער שטאמען פון 1915 - דאס לעצטע פון יאהר 1935, די דאזיגע לוי ערך לאגע צייט קאן אהן פערזענלעך נישט איהר קראך גע. וועלכע סינטשטעהט ביים לייענען פון בוך. קודם כל קאן זי אהן פערזענלעך די פערשדענע אריינגאנגע פון טאן, טייל, טעמע - פון וועלכע ווארטע זיך אין די אויגען ביים לייענען פון בוך. אבער א טעגל וואלט געהאט דער יעניגער, וואס האלט געמינגט, און די דאזיגע לידער - קראנאלאגיש גע - סדרט - גיבען אהן דעם ענטוויקלונגס וועג, וואס פיהרט פון די ערשטע אנהויבען צום אייפשטייג; פער עקרער די עלטסטע לידער פון 1915, 1916 שטענען מיט גאנצישע אפ פון די שפעטערדיגע. מירקאן אפילו זאגען, און אין געוויסע פרטים (למשל, אין אויפרייט קייט פון איבערלעבענדיש שטענען זיי - ווער ווייסט צי נישט העכער פון די יונגערע, געוויס זענען אפילו די עלטסטע לידער נישט די ערשטע נימאנע לידער געוויס געהען זיי נישט אריין אין באנד אין דער פארם, אין וועלכער זיי זענען צום טאמען אנהויב אגעשרייבען געווארען. דאס אלץ מאכט אינאונענליך צו זוכען אין באנד לידער אנטוויקלונגס-ליניע. דאגעגען זעהט מען, ווי די לידער - אהמאפאונג פון יעדן צייט-געשטעהן - צופאלען זיך אויף געווענע ברופע, וואס אונטערשיידען זיך זיך

לייט דער טעמאטיק, שטימונג א.א.וו. איברייענס טיילט זי דער דיכטער אליין אין און זיבען טיילען. און דא זעהן מיר בעלשפיערליך: דארט, וואו דער דיכטער שטעט פון יידישליכען אוצר, איז ער נאך: דארט אבער, וואו ער לאזט זיך אויפן וועג פון "איראפא" - דארט ווערט ער אפהענגיק, ענעג צו פעמען אין בערנאכט דער אונדער-שעהען, תפילה פארן שאפען (1916) - א מין דיכטערישע אידע וואקאצייע, סטיליוויט אויף די יודישע תפילות - וואס עלענט דעם באנד, און פערגלייכען זי מיט, דאס ליד פון צייט (1929). אין ע"ש - האבען מיר א רייכעם, הארציגען ליידים, אין צווייטען א נישט-אבעריג קלאהרען איבעראינטעלקטואלישען, פראג-בלעם. אין ערשטען איז נימאן א יידישער דיכטער, און צווייטען אן, אייראפעער, און וועלכער שרייבער וויל דאס בלייבען אין די "ענעג" ראמען פון א פאלק און נישט פערזוכען דעם טעם פון "אני-וערסאלישקייט"?

לייט דער טעמאטיק, שטימונג א.א.וו. איברייענס טיילט זי דער דיכטער אליין אין און זיבען טיילען. און דא זעהן מיר בעלשפיערליך: דארט, וואו דער דיכטער שטעט פון יידישליכען אוצר, איז ער נאך: דארט אבער, וואו ער לאזט זיך אויפן וועג פון "איראפא" - דארט ווערט ער אפהענגיק, ענעג צו פעמען אין בערנאכט דער אונדער-שעהען, תפילה פארן שאפען (1916) - א מין דיכטערישע אידע וואקאצייע, סטיליוויט אויף די יודישע תפילות - וואס עלענט דעם באנד, און פערגלייכען זי מיט, דאס ליד פון צייט (1929). אין ע"ש - האבען מיר א רייכעם, הארציגען ליידים, אין צווייטען א נישט-אבעריג קלאהרען איבעראינטעלקטואלישען, פראג-בלעם. אין ערשטען איז נימאן א יידישער דיכטער, און צווייטען אן, אייראפעער, און וועלכער שרייבער וויל דאס בלייבען אין די "ענעג" ראמען פון א פאלק און נישט פערזוכען דעם טעם פון "אני-וערסאלישקייט"?

און אט די צוויי שטרעמונגען פליסען דורך דעם באנד און טיילען זיך אין פאלקסטימליך צי ביבליש יודישע און משה וועלליכע און אט אזוי קאן מען אויסטילען אין דער ערשטער גרופע דעם ציקל "צירה העלען". אין וועלכע גימלאן דער צעהלט אהן אויף אן אימפרעסיווען אופן וועגען דעם וועלט-געשטעהן (דאס ליד פון "הוי", בעצענדיג-וואכען פרייס, שפת זאלי ווייך). אין די טאג-טעג

דער מחבר זוכט דעם יום טוב אין דעם איבער-וואכען (פרייס, שפת זאלי ווייך). אין די טאג-טעג

דער מחבר זוכט דעם יום טוב אין דעם איבער-וואכען (פרייס, שפת זאלי ווייך). אין די טאג-טעג

דעזעמבער 3.26 ווין-אויסגעגאנגן ווין-אויסגעגאנגן 7.42 ליכט-צינדער: 3.17

דעגיסטראציע פון פאבאר-יאהרגאנג 1916

(א) פונם 2 ביון 15 יאנואר 1937 וועט אין לאקאל פון דער מיליטערי-אפטיילונג ביי דער שטאטס-פערזאנלעכער (פעמריקאנער 165) ארויסגע-ליינט ווערען צום בעיקטיגען פון פעראינטערשטער-מע שטראגען - וועט פארארבעטערט פון יאהר-1916

צוגאב פאבאר-קאמיטע

וועט מעמבר זיין ד. 28-מעז ד. ח. (א) דעם 28. ד. ח. וועט אין לאקאל (פעטריק. 165) אמטירען די צוגאב פאבאר-קאמיטע. שטיי-לען דארטען זיך די פאבאר-אויסגעט פון יאהרגאנג 1916 און עלטערע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטערי-אויסגעט פון זיך שטעלען די וואס זאלינען אויפן שטח פון די 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13 און 14-מע פאליציי-קאמיטע יאסען.

אלע ליבהאבער פון יודישע פאלקס-ליד קומען הערען דעם מיסטער פון יודישן פאלקס-ליד

יאסעלע האראדני היינט פרייטאג 9 עונטס מארנע שבת 4 נאכט און 9 עונטס אין פילדארמאניע

אפטיילען היינטיגע נאכט - דיווערסען

(א) היינט בוינאכט דיווערסען: 5. שטעלע (לימאנאווסקינע 37), ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), א. באראקאווסקי (אנאוואדאק 45), מ. סטאר ניעלעוויטש (פאמאקאווסקי 91), ב. גלובאווסקי (נארד-טאוויטש 6), מ. האמבורג (גלובנע 50), 5. פאור לאווסקי (פעטרוקאווער 307)

מארגען ביינאכט:

י. קאהאנע (לימאנאווסקינע 80), מ. טראור קאווסקי (בישעוויטש 56), י. קארפאווסקי (נאך-וועמיווסקא 21), מ. באראקאווסקי (פעטרוקאווער 95), 5. טשינסקי (דאקוויטש 58), ה. קווארטשנינסקי (קאנטאט 64), י. שווינעצקא (זשגאווער 59)

אידלויבז

אפילו אין לעצטען טאג פון פאלעסטר'ס יאהר טעג מען פאררען אידלויב. אין דער צייט פון אידלויב טאג נישט דער אור-לייבטער זיין בעשעפטיגט אין א פרעמדער אונטער-נעמונג אבער נאך אלס געדינטער ארבייטער. קיים אריינס ער ביי זיך און דער הויט אדער אפילו אין א פרעמדער אונטערנעמונג אבער נישט אלס געדינטער ארבייטער ד.ה. אויך לויז נאך איהם פראקטיש אדער צוליב אנאנדערען נישט מא טערעלען צוועק למשל בכדי צוזוהאלטען א קרוב אין עס נישט קיין טענה צו פאררען בעצאלט פארן אידלויב.

ריפרעזענטאנץ-הויס RIALTO

שטיאד 1 גרויסער יום-טוב-פראנאם רעוועלוציאנע-מיליטען סול מיט רייז און סענסיווענס מוזיקאלישע ווינער קאמפאזיציע ווען דאס הארץ פערלאנגט אין די הויפט-רעלע דער שטען פון די שמענס, די עמסיווערענדע ארטיסטישן און יונגערישן MARTA EGGERTH KIEPUROWA ווי אויך די בלום פון ווינער ארטיסט: Leo Slezak, Theo Lingner. A. Schoenhals גרעסטע רעוועלוציאנע פון די וועלט-עקאנען אין יום-טוב 12 און 2 מריהארגענע-סענסוסן פרייטען פון 85 גראשען

דאס לאדזער לעבען

געהיימנישפולער טויט פון אידיש מיידעל ווען די עגדה איז געשטאנען פאר'ן שפיטאל האט די מאכט פערארדענט אדורכצופיהרען א סעקציע

דאס מיידעל האט געזאלט בעהומעז א טלאפ אין האפ פון איהר עלטערער שוועסטער

אין קראקען-קאסע שפיטאל אויף זאגאניקאווע טאט אין בעסטען געשטארבען א געוויסע זיסעל-גאר-בעצקא, 24 יאהר אלט. וועגען דעם פאל האט מען ארויסגעגעבן געווארען דורך דער האט אורזעכע פיהרט די ליה-פארמאליטעטען און צום שפיטאל אין צוגעשיקט געווארען די עגדה, וועלכע האט גע-זארפט דעם טויטען קערפער איבערפיהרען פון שפי-טאל אויפן בית עולם.

א יודיש 5-יעהריגע יונגעלע האט געפונען דעם טויט

אונטער די רעדער פון טראמוואי אויף לאגעוויצקא גאס

בעסטען האלב 10 איבערפיהרען האט אויף לא-געוויצקא גאס פאסירט א שוידערליכער אומגליק, פון הויז לאגעוויצקא 37 איז ארויסגעלאפען דער 5 יאהריגער שלמה ב'נשטאק, פלוצים איז אנגע-פאהרען דער טראמוואי נומער 5, און איידער עמיצער האט זיך בעוויזען צו אריבערטרען אין דאס קינד גע-לעגען אונטער די רעדער פון טראמוואי. דער קאנדיק טאג האט שנעל איינגעהאלטען דעם מאטאר, אבער דאס אומגליקליכע קינד איז שוין געווען צושני-דען שוועסטער. בעת דער דאווער קריגעריי האט זי זיך מיר דערווייט זיך אין דאס פאלמעסן פון קערפער פארגעקומען צוליב פאלגענדער סיבה. אויף גראנסקא 72 וואוינט די אלמנה גארבעצקא מיט צוויי טעכטער, איינע 50 יאר געווען די דער-מאמע 24 יעהריגע זיסעל גארבעצקא וועלכע האט נישט געלעבט בשלום מיט איהר עלטערער שווע-סטער. מיט א פאר טעג צו-י-יך איז פארגעקומען איינע פון די געוועהנליכע פאמיליען מחלוקות צווישען מיר-דען שוועסטער. בעת דער דאווער קריגעריי האט זי זיך מיר דערווייט זיך אין דאס פאלמעסן פון קערפער פארגעקומען צוליב פאלגענדער סיבה. אויף גראנסקא 72 וואוינט די אלמנה גארבעצקא מיט צוויי טעכטער, איינע 50 יאר געווען די דער-מאמע 24 יעהריגע זיסעל גארבעצקא וועלכע האט נישט געלעבט בשלום מיט איהר עלטערער שווע-סטער. מיט א פאר טעג צו-י-יך איז פארגעקומען איינע פון די געוועהנליכע פאמיליען מחלוקות צווישען מיר-דען שוועסטער. בעת דער דאווער קריגעריי האט זי זיך מיר דערווייט זיך אין דאס פאלמעסן פון קערפער פארגעקומען צוליב פאלגענדער סיבה.

ווען מען כאפט זיי ביי דער האנד... ענדעדישע ארגאניזאציע בייזערט זיך פאר'ן ענטדעהען די אפערע מיט דעם, הריסטריכען קאנפעקציע-הויז

מיר האבען שוין געשריבען וועגען דעם, אז ווען מ'הארבעט זיך וועגען אנטשטאפען זייערע אייגענע טעשענעס ענטדענען זיי זייערע אלע עקעלהאפטע טעאריעס און טארען אפ דעם נאאווען עולם אויף א נאך גרויסען שטייגער, כדי צו מאסקירען זייערע מעשענע - אינטערעסען האבען עטליכע ענדעדישע "דויליס" ווי דער טען. ראטמאן סטאלארעק, דער אויסווער ראטמאן בראנזלאו קאוואלסקי און דעם "פיהרער" בורדער אלעקסאנדער קאוואלסקי, און אנדערע א סריסליך קאנפעקציע הויז אויף 11 ליסטאפאר 20, וואו מ'האט ארויסגעזאגט אונטער-זאגונג, טוויי דא טווענץ און פאר יעדע זאך וואס מ'האט זיי פערטויפט האט מען ביי די קונים געשינדען די הויט ס'האט געהייסען אז דארט פער-קויפט מען, רעוועלען רייזקריסטליכע אויסארביי-טונגען מיט, קריסטליכען מאטעריאל און העיבער-מוזען די אויסארבייטונגען קאסטען טייערער, מ'האט זיך אפער ארויסגעשטעלט אז די דאזיגע אנטויסע-מיר האבען שוין געשריבען וועגען דעם, אז ווען מ'הארבעט זיך וועגען אנטשטאפען זייערע אייגענע טעשענעס ענטדענען זיי זייערע אלע עקעלהאפטע טעאריעס און טארען אפ דעם נאאווען עולם אויף א נאך גרויסען שטייגער, כדי צו מאסקירען זייערע מעשענע - אינטערעסען האבען עטליכע ענדעדישע "דויליס" ווי דער טען. ראטמאן סטאלארעק, דער אויסווער ראטמאן בראנזלאו קאוואלסקי און דעם "פיהרער" בורדער אלעקסאנדער קאוואלסקי, און אנדערע א סריסליך קאנפעקציע הויז אויף 11 ליסטאפאר 20, וואו מ'האט ארויסגעזאגט אונטער-זאגונג, טוויי דא טווענץ און פאר יעדע זאך וואס מ'האט זיי פערטויפט האט מען ביי די קונים געשינדען די הויט ס'האט געהייסען אז דארט פער-קויפט מען, רעוועלען רייזקריסטליכע אויסארביי-טונגען מיט, קריסטליכען מאטעריאל און העיבער-מוזען די אויסארבייטונגען קאסטען טייערער, מ'האט זיך אפער ארויסגעשטעלט אז די דאזיגע אנטויסע-מיר האבען שוין געשריבען וועגען דעם, אז ווען מ'הארבעט זיך וועגען אנטשטאפען זייערע אייגענע טעשענעס ענטדענען זיי זייערע אלע עקעלהאפטע טעאריעס און טארען אפ דעם נאאווען עולם אויף א נאך גרויסען שטייגער, כדי צו מאסקירען זייערע מעשענע - אינטערעסען האבען עטליכע ענדעדישע "דויליס" ווי דער טען. ראטמאן סטאלארעק, דער אויסווער ראטמאן בראנזלאו קאוואלסקי און דעם "פיהרער" בורדער אלעקסאנדער קאוואלסקי, און אנדערע א סריסליך קאנפעקציע הויז אויף 11 ליסטאפאר 20, וואו מ'האט ארויסגעזאגט אונטער-זאגונג, טוויי דא טווענץ און פאר יעדע זאך וואס מ'האט זיי פערטויפט האט מען ביי די קונים געשינדען די הויט ס'האט געהייסען אז דארט פער-קויפט מען, רעוועלען רייזקריסטליכע אויסארביי-טונגען מיט, קריסטליכען מאטעריאל און העיבער-מוזען די אויסארבייטונגען קאסטען טייערער, מ'האט זיך אפער ארויסגעשטעלט אז די דאזיגע אנטויסע-

ערווארט נישט סיי פרעמדע הילף! - העלפט איד אליין! ברענגט אייערע אפשפארונגען אז אלע פרייע געלדער נור אין BANK KUP. KRED. 29 PIOTRKOWSKA 29 יעדער נישט-אייגענצאהלמער גראשען איז א פערברעכער גענוען אייערע אייגענע אינטערעסען! Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w łodzi ul. Piotrkowska 29

געשאפען דעם אקציע-האמיטעט פאר האנסטרוהטיווער-הילה פאר יודישע פרייער איז לארו

אין לאקאל פון קאמיטעט פאר'ן יודישען וועלט קאנגרעס איז פארגעקומען די קאנסטיטואירונג-יונגען פון לאדזער אקציע-קאמיטעט פאר קאנסטרוקטיווער-הילה פאר יודישע פליישער. אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט פון די פליישער האנדלער-קרייז די ה"ה: ב. גרינבערג, ב. ביאלעק, מ. ליבערמאן און א. קאמינסקי, פון די פליישער-ארבייטער די ה"ה: מרדכי קאווער, י. שראל צוקער, הערשעל קורקע, פיי-וועל פייבשעוויטש און אברהם פלאצקי, פון די גע-זעלשאפטליכע עסקנים די ה"ה: אנטאל פרימקין, פרנס ל. דאָוּ... און די מיטגלידער פון צענטראל-לען עקזעקוטיוו-קאמיטעט אין ווארשע די ה"ה: ד"ר א. טארטאקאווער און מ. גארדאן, וי סעקרטארען פון ביהרא פון י. וו. ק. די ה"ה: ארצי און גלישן ליכטענשטיין, אין דער זיצונג האט זיך אויך בע-טייליגט דער פאָרשטעהער פון צענטראלען אקציע-קאמיטעט אין ווארשע י. ו. ראמאנאווסקי, די ד"ר טארטאקאווער עפענט די זיצונג און שטעלט פעסט, אז אין הסכם מיט די אינסטרוקציעס פון צענטראלען אקציע-קאמיטעט אין ווארשע וועט דער לאדזער אק-ציע-קאמיטעט בעשטיין 15 פערזאנען צו פאר-שטעהען פון די פליישער האנדלער-קרייז און ארביי-טער פאראייניגען און 5 געזעלשאפטליכע טוער, אויסער-דעם געהערען צום קאמיטעט די לאדזער מיטגלידער פון צענטראלען עקזעקוטיוו-קאמיטעט אין ווארשע די ה"ה: ד"ר א. טארטאקאווער, מ. גארדאן און ראָט-מאן. י. וויצמאן, צוזאמען בעשטייט דער לאדזער אקציע-קאמיטעט פון 19 מיט'ן סעקרטאר, דער

זאל פילהארמאניע

נאַרוואַיאַנשא 20 - טעג 84-213

היינט, פרייטאג, 9 אווענד @ מארגען, שבת, 9 אווענד נאר 3 אויפטריטען פון יודישע פאלקס-ליד

יאסעלע קאלאדני

נאכ'ן ריוויגען ערפאלג, וואס זיינע קאנצערטען האבען געהאט אין גאנץ אייראפא. די גאנצע אייראפעאישע פרעסע האט זיך ענטוויקלט מיט אפגערופען.

אין פראגראם פערל פון יודישע פאלקס-ליד:

- (9) דאס אייניקל (ג. שטערנהיים)
- (10) געווארען א כלה (י. קאלאדני)
- (11) סאלדאטאקא (י. קאלאדני)
- (12) דער שניידער (י. קאלאדני)
- (13) מעאטער (י. קאלאדני)
- (14) אהן א בילעט (י. קאלאדני)
- (15) דער פרויער (י. קאלאדני)

- (1) צו שפעט (י. קאלאדני)
- (2) דער חלה און די זעג (א. שטיינבערג)
- (3) שמעון, צאצאקע (י. קאלאדני)
- (4) במחול (י. קאלאדני)
- (5) משה'לע (י. קאלאדני)
- (6) דאס נערוועזע ווייב (י. קאלאדני)
- (7) דער בעל-זעץ (א. שטיינבערג)
- (8) שבת אין די וועלדער (ג. שטערנהיים)

פרייטאג 9 אוונט
פון 75 גר. און
שבת 4 נאכמיטאג
פון 54 גר. און
שבת 9 אוונט
פון 75 גר. און

סילוועסטער-שקלאפען

סילוועסטער זיך שוין די סילוועסטער-נאכט אין סווערען שוין אָנגענומען בעשטעלונגען אויף טישלעך צו די בייאהר-פיייערונגען. אונזער גאלדע-בער יוגענד צוזאמען מיט דער זילבערבער אלטווארג גרייטען זיך צו פיייערען דאָס אָנקומען פֿון ניי-יאהר פֿאַר די אָנהענגער פֿון דער קאָסאָלישער קירכע.

אויך הייבט זיך אָהר לועלעך געוויס נישט פֿעהלען קיין יודישע געסט אין די רעסטאָראַנען און קאַפּען, וואָס זעלען בערגרענען דעם קומענדי-גען יאהר לוס'ן מאַסער פֿון די פֿריהערדיגע יאהרן.

די מענטשען, וואָס פֿאַלען אַריין אין אַ פּאַניק, ווען מען זעט אַרומהינגט זיי דאָס יאָרט „נעטאָ“, זענען העסליכע שקלאַפֿען פֿון דעם פּסיכאָלאָגישען געטאָ אין דער מאַסאָסער בערייטונג פֿון דעם וואָרט. זיי קלאַמערען זיך אין די נישט-יודישע זעטען און ווילען דערמיט דערמאָנטרירען, אַז „אויך“ זיי זענען מען שוין מיט קריסטען גלייך און „אויך“ זיי פֿיייערען דעם סילוועסטער, זיי דאָס טוען אַלע פֿרוימע קאַטאָליקען, וויפֿיל שלליות און וויפֿיל הכּבּעה ליגט אין זעם. זיי פֿעדיגען נישט קיין רחמנות, ווען מען יודעט זיך מיט זיי בעגיןן, און זיי אָזעלכע ברואים פֿער-דיגען. אין אַזאַ פֿאַל וועלען מיר נישט טאָדלעך די, וואָס זאָרען זיי אַרײַם, באַ- זיי אַרײַסגעוואָרפֿענע וואָס קריכען דאָרט, וואָס מידאַרף זיי נישט און פֿון וואָנען מײַסט זיי גיין, זיי זענען מאַר-אַליש פֿיל בידריגער פֿון זייערע עלטער-טאַטעס, וואָס האָ-בען געוואָנען „מה-לפֿית“ צום פֿריץ און געקאָסט זיינע הענט זיי זענען דאָך געוואָרען אַרײַסגעפֿער, שטאַלצע יודען און בכּוּד'דיגע מענטשען. באַ- אַנג-טער זייער אַרײַסגעפֿאַרשטען, שטאַלץ און כּוּד פֿאַרבעהאַלט זיך די קנעכטשאַפֿט, זיי הינטשע קרי-כערי פֿאַר'ן בייטש, וואָס שלאָגט זיי און די מאַוס'ע הכּבּעה. דער בייטש האָט זיי נישט געלייטערט, די קלעפּ האָבען נישט אַרײַסגעוואָרען ביי זיי קיין עלע-מענטאַרע מענשליכע רעאַקציע און זיי קריכען אַלץ ווייטער צו זייערע שוואַים.

ערב דער סילוועסטער-נאכט דארפֿען מיר ברענגען צום אַיסדרוק אונזער טיפֿען עקעל און גרויסע פֿערזעכונג צו זיי. מיר שעהמען זיך מיט זיי, וואָס זיי זענען, צו אַנזע- שאַנדע און ווייטאַג, „פֿלייש פֿון אַנזער פֿלייש“ און „בלוט פֿון אַנזער בלוט“. אונזער שאַנדע זעט זיי בעגלימען אין די סילוועסטער-לאַקאַלע און אַינז- פֿערזעכונג זעט זיי אַינזעמען, ווען זיי זעלן פֿון דאָס קמען צו זען בעשפּיגענע, דערינדעריגע און בעליידיגע עמוס.

וויכטיגע האנדווערקער-פראבלעמען

זינען בעטראכט געווארען אויף דער ראט-יוניאן פון יודישע האנדווערקער-פערבאנד

ניצאציע. מיט אייגענע כוחות אין שווער צו שאַפֿען אַזאַ אינסטיטוציע. מיוואָלט אויך געדאַרפֿט אַיספֿער-ליכע הילף, און אַזאַ הילף קען מען באַ- בעקומען דעמאלט, ווען ס'וועט עקזיסטירען אין אַרגאַניזאַציע. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַיבערצוגעבען דעם פּרעזידיום זיך צו פֿערבעהמען מיט דער פֿראַגע, אַז די הערשאַפֿט בעריהרט דאָן די פֿראַגע, אַז די צענטראַלע האָט גאַרנישט געטון אין דער הי-זיכט, אַז יודישע אַרבייט זאָל אַרײַספֿאַלען אין יו-דישע הענד דאָס איז אַנאַגעוועהטאַטע נישט-באַר-האַנדווערקער-פֿראַגע באַר אַ יודישגעוועזענע פֿאַסטיכע פֿראַגע.

די האַפּטאָן ערקלעהרט, אַז אין היינטיגען מאָ-מענט פֿון דער שווערע באַקאַט-אַמאָיע אין די פֿראַ-גע אַז זעהר וויכטיגע. דאָס פֿערלאַנגט אַ גרויסע אַקציע, וועלכע קען יודישע אַרבייט מיט ערפֿאַלג אַדורכ-געפֿיהרט ווערען, ווען די פֿעראַייניגונג פֿון די יו-דישע האַנדווערקער אין לאַנד זעט ווערן אַ פֿאַקט. צום סוף איז אַיסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָ-מיטע פֿון 10 פֿערוואָן צו רעאָרגאַניזירען די אַרבייט פֿון צענטראַלע יודישע האַנדווערקער-פֿעריבאַנד.

פערשפעטיגט נישט דעם טערמיין פון 31-טען דעצעמבער

די לעצטע טעג צו לעגאליזירען לערן-יונגלעך

דיינענדרע ווענדונג פֿונעם פֿעראַייניגטען קאָמיטעט פֿאַר ענינים פֿון יוד. מלאכה
זו אר ש. י. (י'מ'א) אין די לעצטע טעג וואָס זענען נאָך פֿערפֿליבטן ביז'ן 31-טען דעצעמבער. די ווען עס ענדיגט זיך דער טערמין צו לעגאליזירען די לערן-יונגלעך דורך שליסען און רעגיסטרירען אַב-מאַכען אָדער דורך אַרײַסשטעלן זעלענדיגע און די ענטשפּרעכענער האַנדווערקער קאַמפּערן, ווענדעט זיך דער פֿעראַייניגטער קאָמיטעט פֿאַר די ענינים פֿון די יודישער מלאכה מיט דער דיינענדרע אויפֿפֿאַדערונג צו אַלע פֿעראַייניגטע יודישע עלטערן, האַנד-ווערקער מיטטעל און לערן יונגעלעך עס האַנדלעט זיך סען אין די האַנדווערקער האַמען, די „גלגאַשעניעס“ אַפּילו ווען עס פֿעהלט אַ דאָקומענט, וואָס איז נויטיג פֿונעם לעגאליזירען דאָס לערן יונגעלעך עס האַנדלעט זיך וועמען דעם, און עס זאָל פֿאַרן אַפּון נישט פֿערשפּער טונג ווערען דער טערמין פֿון 31-טען דעצעמבער. ה.ו. דערביי דערמאָנט דער פֿעראַייניגטער קאָמיטעט נאָכאַמאָל, אַז די „גלגאַשעניעס“ דאַרפען אַרײַנגע-שויט ווערען אין רעקאָמנדירטע פֿריה אַיפֿערלאָזונג דיג פֿאַר זיך אַנאַפֿשריבט פֿון דער מעלדונג גלויבטוויג מאַכט דער פֿעראַייניגטער קאָמיטעט אויפֿמערקזאַם אַלע יחידים פֿעראַייניגטע מאַמאָנעט

אַרײַן אין קראַפֿט דאָס שחיטה-געזעץ, זאָל דער ראַט אַיסדריקען די סאָלידאַרעטע מיט אַלע געלי-טענע פֿון דאָזיגען געזעץ און גלויבטוויג אַפּע-לירען צו דער יודישער געזעלשאַפֿט צו שטיצען גאַטעריאַל און מאַראַליש די, וואָס זענען אַרײַס-געשטויטע געוואָרען פֿון יודישע פּאַזיציעס. ה.ו. בליט: אַז דאָן רעפֿערירט די פֿראַגע וועגען גרינדען אַ גמילת-חסדים-קאַסע פֿאַר האַנדווערקער בייים פֿערבאַנד.

עטליכע רעזער האָבען אָנגעוויזען, אַז מיוואָלט נישט געדאַרפֿט אַיצט גרינדען אַ גמילת-חסדים-קאַסע ווייל דאָס יאָלט געווען אין קאָלירע צו דער האַנד-ווערקער-באַנק, וועלכע ענטוויקעלט זיך גוט, אַנדער-זע ווידער האָבען געהאַלטען, אַז די גמילת-חסדים-קאַסע איז אַ זעהר וויכטיגע אינסטיטוציע. די האַנד-ווערקער-באַנק איז אַ נאָרמאַלע באַנק און די אַיפֿ-אַבע פֿון דער גמילת-חסדים-קאַסע זאָרף זיין צו געבען אַהן פֿראַגע-טויג הלואות.

די האַפּטאָן האַלט, אַז אַ שטאַרק גמילת-חסדים קאַסע וואָלט מען געקענט שאַפֿען דעמאָלט, ווען עס וואָלט געזען אין פֿעראַייניגטע האַנדווערקער-אַרגאַ-

עווערעכטען אין אַווענד אין אויף גאַנסקאַ 40 פֿאַרגעקומען אַ זיצונג פֿון ראַט פֿון יודישען צענטראַלען האַנדווערקער-פֿערבאַנד אין לאַנד. די זיצונג האָט געפֿענט דעם פֿאַרזיצט פֿון ראַט ה.ו. בליט. ה.ו. פֿרוינד האָט רעפֿערירט די פֿראַגע וועגען די ענדערונגען אין די סטאַטוטען, וואָס אַלע צעכען דאַרפען בקרוב אַדריכפֿיהרען. ה.ו. געפֿען האָט דאָן אָנגעפֿרעגט דעם פֿרעזי-דיום, ווי עס האַלט מיט דער פֿעראַייניגונג פֿון די יודישע האַנדווערקער אין לאַנד.

די פֿרוינד האָט געענטפֿערט „אַז ס'איז אמת דאָס עס זענען פֿאַרגעקומען פֿערטויליכע זיצונגען פֿון האַנדווערקער-פֿיהרער וועגען דער פֿעראַייניגונג פֿראַגע. דער ענין וועגען פֿעראַייניגען די יודישע האַנדווערקער אין לאַנד איז אין דער גרעסטער מאָס אַפּהענגיג דערפֿון, ווי אַזוי ס'וועלן זיך פֿערענדיגען די אַנטפּרעהאַנדלונגען מכה דער דאָזיגער פֿראַגע אין וואַרשאַ.

וועגען דעם פֿעראַייניגונג-ענין האָט זיך ענט-וויקעלט אַ ברייטע דיסקוסיע און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דאָס פֿרעזידיום זאָל זיך ווייטער מיט דעם ענין פֿלייסע פֿערבעהמען. ה.ו. האַפּטאָן טראַגט דאָן אַרײַן אַ פֿאַרשלאַג, אַז אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס ס'געהט שוין

ZACHETA

זערוזשער 26
היינט און פאלג. מען!
גרויסער יום-טוב - פראגראם!

PAN TOARDOWSKI

אין די הויפט-רעלען: די שערונג פון די פוילישע טרומסטען;
M. Bogda, Brodniewicz,
M. Malicka, Samborski,
Jaracz i inni.
נעכסטער פראגראם: „ליבעס-מאנווערעס“
אנהויב טעגליך 4 א זיגער נאכמיטאג
שבת און זונטאג - 12 א זיגער בייטאג

Źródłem zdrowia dla każdego, to kąpiel szyszką „Novopin”.

די יידישע געזערשאפט וועט אונז נישט איבערלאזען אליין אין קאמף אפעל פון די שעכטער-הורטאוניהעס

שטיקלעד און ברעקלעד פון אייגענע און פּרעמדע מישען

צופיל.
איינער א דעפוטאט, א לאָדער דעפוטאט, האָט זיך אויסגערופֿן פֿאַרן דעם 5. סענאָטער, און "יר" דען נייען צופיל אויף דער פּערסאָנלעך נאָם, און און זיי נייען צו הוצפה'דיג?
היתכן? וואָס הייסט עס? וואָס מיינטש — יד דען נייען צופיל און צו הוצפה'דיג?
וואָס? זיי קענען נישט זייען און ארבייטען מיט ליטען נלייד אין די מלוכהשע און שטאַטיר שע אינסטיטוציעס, זיי קאָנען נישט ארבייטען, היליח, און דער "פּאַסט פּאַלסטי" אין פ. ס. א. און פ. ס. א. אין מאַניסטראַט, א. א. א. און ווייטער? זיי קאָנען נישט ארבייטען אַלס ארבייטער אין די פּאַבליקע קאַנען זיי נישט?
קאַנען נישט זיין קיין טראַמפּאָז-קאַנדידאַטערען? וואָס? די העטער ליגען זיי אין קימפּעס?
אַדער אפּשער קאַנען זיי נישט ליגען און זשליאָ קען בראַפּען אין די שענקען און הערנאָך לופּטערען די ביינער פֿון זייערע ווייבער און קיטער?
און וואָס הייסט עס לעפעס זיי נייען הוצפה'דיג אין דער נאָם?
קאַטען זיי דען נישט ניון אזוי ליטיש און אר טיג, זיי למשל דער גומדערעזונגעטער טאָרעטשע שאַניאָוסקי, וועלכער לינגט אַוועק אויף איין שפּאַ ציר א 2 טויטע ווערען און צוויי פּערזאָנלעכע וואָס? זיי קאָנען נישט אויסהאַקען אין איינווענטס אַביסעל שוויבען, און צורויבען א ביסעל סחורה?
האַסט געהערט א ביסעל — א הוצפה פֿון יודען! זיי קאַנען דאָס אַלץ נישט, און "סטאַווען" זיך נאָך!

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

Castino

דער פּרייליכסטער יום-טובֿ-פּראַגראַם!
דער פּרעמיעסטער עקראַז-ספּאַך
SHIRLEY TEMPLE
האַט נאָך קינמאַל נישט אַזוי געריהרט ביז צו טרעפּען זיי ביים איצטיגן פּילם א נ
שטיקלעד מיין טערנדל
פּרייטע, שבת און זונטאָג 12 און 2 פּרייהמאַרגען-סעאַנסען
פּרייטע פֿון די פּלעצער פֿון 80 גר.

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

זיין אין נעכסטע פּראַגראַם! דאָס גינאַמישע פּירם-מייסטער ווערען

ANTHONY ADVERSE
העכרישער עפּאָפּי זון ריבֿע און אפּפּערונג
רעזשי: **Mervyn Lekoy**
איז דער שפּיץ פֿון גלענצענדיג אַנסאַמפּל
Fredric March — Olivia de Havilland
אין "Capitol" הינאַ

דער ליטעראַרישער אווענט לכוֹר דעם דיכטער בער שנאַפּער
איז ליכטענשטיין-הלוב פּיעטריהאווער 10
זונטאָג דעם 27. דעצעמבער קומט פֿאַר אין ליכטענשטיין קלוב (פּיעטריהאווער 10) א גרויסער ליטעראַרישער אווענט געזינדעט דעם גאַסט, זיכער בער שנאַפּער.
שנאַפּער איז פּעקאַנט דעם ליטענער פֿון יודישע ליד מיט זייער דריי ביכער, "אַפּוסיס", "מ'יך שטאַט" און "מעשה און ליד" וועלכע זענען פֿון דער יודישער קריטיש זייער גוט אויפגענומען געוואָרען.
זייער לידער טראַגעדיע אויף זיך דעם חותם פֿון פּייער און בעקטשאַפֿט צו דערקענען דורך דער פּריו מע פֿון אייגענע אידן — די וועלט אויסער זי.

זעלבסט-זעיקענטיג און וועלט-זעיקענטיג זענען די שטויסקער עפעס, וואָס טרייבען דעם מענטש אויף דעם געזעלשאַפֿטליכען לייטער אַרויף, זיי זענען די רויטע פּע-עס, וואָס לייען דורך דער ענטיקלונג פֿון מענשליכען אינטעלעקט און פֿון זיין צווייליג-ברודער די קונסט.
שנאַפּער'ס לידער דאָס זענען אינטעלעקטועלע אויפבליצען אפּגעגעבען אין עמאַציאָנעל. בילדע רישען פֿערו, הינטער וועלכע עס הייסט דער רויטער אינטעליגענט און דאָס עכטע געזינעל. וואָס זענען בלי-צען, וואָס בעלויכטען דעם אייגענעם "אידן" פֿון פּערישע צען ווינקלען. אַבער גאר אַקט זעהען מיר בע-ווילט איהר האַבן א אמת'ז גענוס!
קומט אין פּילהאַרמאַניע ויפּן האַנצערט פֿון בעריהמטען זינגער
יאַסעלע קאַראַדני
היינט, פּרייטאָג 9 אונט, מאַרגן, שבת 4 נאַכט, און 9 אונט

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

די יודישע געזעלשאַפֿט איז פּעראַינטערט אין דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט פּראַגע, ס'לאָזט זיך נאָך אין דער לעצטער מינוט עפעס אַפּראַטעווען מיט דער הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט.
צו דעם צוועק אָרדנען מיר איין שבת דעם 25 דעצעמבער 7 א זינגער אין אַווענד אין לאָקאַל פֿון "מכבי" קאָנטישע 21.
אַ גרויסע פּעראַטונג
צו דער דאָזיגער פּעראַטונג ווערען העפּליכסט אויב געלאָרען אַלע פּעראַינטערטער צדדים, דער ראַפּיר טאַט, געזעלשאַפֿטליכע פּע-אייגען, כלל-טוער, אָננער, וועהרע פּערזענליכקייטען פּרעסע-פּאַרשטעטער און

זיין אַרץ = ישראָל

דורך טרייעס און קאַנסאַניאַ.
אויספּלונג זיין ווייז
1936 30/XII און 8/I 1937.
130 ז.
פּעהלער זיין רויסלאַנד
פּינקטליך און שנער
ערלעדיגט
דאָס וועלט-רייזע-ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריהאווער 42
מעל. 107-87.

**UPORCZYWE BOLE GŁOWY
MIGRENE I
NERWOBÓLE**

Kowalski
DLA DOROSŁYCH

היינט גרויסער קאנצערט פון יאסעלע קאלאדני
מארגען בייטאג אין און אונער נאך 2 לעצטע האנצערטען
גרויסע ארטיסטישע געשעהעניש אין פילהארמאניע

און השנה, זענען זיי באמת ניי און אריגינעל, לייכט און צוגענגליך פאר אלעמען ווירקען זעהן און איידעל, פערשאפען געהא דעם אינטעליגענטען ווי דעם, עמק'דיגען זשוליער און צייטגען זיך אויס מיט שארפ'דיגען וויץ און פיינעם איינפאל. זיין קרומער שפיגעל איז פארביג און שארף און זאגענדיק גיט זי פערשיידענע אויף זעלכער דער הומאריס פערמעט זיך.

היינט 9 און אונער נאך 2 לעצטע האנצערטען
יאסעלע קאלאדני איז דער שפער פון פיינעם אלאגמעיגען יודישען ליד און קופלעט. ער וואלט, ווי איזו שיינט געווען זיך בעסטער און שעהסטער פארשטענדער פון דער יודישער קליין-היילע, פון יודישען קאמארעט ווען מיר וואלטען אזעלכעם פער-טאגט. קאלאדניס לידעל, ביל-ע' און קופלעט הא-פען זיין די גרויסע מעלה, וואס זיי זענען זעהר דייט פון גוטע דער יודישער אפערטע, זיי זענען גיטע קיין וואלאגאדער און פלאכער שאבלאן.

גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון "דער הארגער"
מיטוואך, דעם 30 דעצעמבער קומט פאר אין שטאטישען טעאטער
א גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון "דער הארגער"
אין דער הויפט-האל דער פרייהארמאניע ארטיסט אלסקי.
בילעטען צו בעקומען אין דער באראקאו-ביבליאטעק, זעכציג 59, טעל. 191-50
טעגליך פון 10 פרייה ביז 2 נאכט, און פון 4 ביז 10 אונט.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

היינט גרויסער קאנצערט פון יאסעלע קאלאדני

מארגען בייטאג אין און אונער נאך 2 לעצטע האנצערטען

גרויסע ארטיסטישע געשעהעניש אין פילהארמאניע

און השנה, זענען זיי באמת ניי און אריגינעל, לייכט און צוגענגליך פאר אלעמען ווירקען זעהן און איידעל, פערשאפען געהא דעם אינטעליגענטען ווי דעם, עמק'דיגען זשוליער און צייטגען זיך אויס מיט שארפ'דיגען וויץ און פיינעם איינפאל. זיין קרומער שפיגעל איז פארביג און שארף און זאגענדיק גיט זי פערשיידענע אויף זעלכער דער הומאריס פערמעט זיך.

דערצו איז יאסעלע קאלאדני אויך אליין דער פערפאסער פון דער טויק, וועלכע איז גיטע קאמפלי צירט, דערפאר אבער לייכט, מעלאדיש און סירוב זעהן און שאפט פאר זיינע לידע-טעקסטען די גע-העריגע ראהמען פון מוויקאלישער שטימונג און אי-לסטרינג.

קאלאדני איז דער ארטיסט, וואס פערשטעהט מיט טיילאנג און געשמאק מיט חן און גראציע לעבעדיג אויסצוגאליען פאר די אויגען פון צושוינער זיינע פערשיידענארטיגע בילדלעך און געשטארטן קאלאדני בעזארבייט פערזונדעס גוט שוישער לערש דעם כאראקטער - קאמישען און הומאריס-טייל פון זיין פראגראם דאס איז זיין טיכע, דאך

גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון "דער הארגער"
מיטוואך, דעם 30 דעצעמבער קומט פאר אין שטאטישען טעאטער
א גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון "דער הארגער"
אין דער הויפט-האל דער פרייהארמאניע ארטיסט אלסקי.
בילעטען צו בעקומען אין דער באראקאו-ביבליאטעק, זעכציג 59, טעל. 191-50
טעגליך פון 10 פרייה ביז 2 נאכט, און פון 4 ביז 10 אונט.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

היינט 9 און אונער נאך 2 לעצטע האנצערטען יאסעלע קאלאדני איז דער שפער פון פיינעם אלאגמעיגען יודישען ליד און קופלעט. ער וואלט, ווי איזו שיינט געווען זיך בעסטער און שעהסטער פארשטענדער פון דער יודישער קליין-היילע, פון יודישען קאמארעט ווען מיר וואלטען אזעלכעם פער-טאגט. קאלאדניס לידעל, ביל-ע' און קופלעט הא-פען זיין די גרויסע מעלה, וואס זיי זענען זעהר דייט פון גוטע דער יודישער אפערטע, זיי זענען גיטע קיין וואלאגאדער און פלאכער שאבלאן.

טען הומאריסט, וואס בעמערקט קענטיג זייער גוט די כאראקטער-שוואכקייטען און קרומקייטען פון יודישען מענשען פון זיין אלטער און מאדערנע סביבה

ארגעטיינע פערזאנלונג
אין דער "הנה"ר
אין דעם גייערעפערטען אלאקאל פון ברית הצה"ר (מאגיסטרי 3), קומט פאר שבת אין אונער א ספעציעלע אלגעמיינע פערזאנלונג געווינדעט די אקטועלסטע פראבלעמען פון דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג.

מיט רעפארטען וועלען אריינברענגען אידן בערקאל, אינזש. עלפערן און משה קלינגעליץ.

פון דער באראקאו-ביבליאטעק
זאכאריא 59, מעל. 191-50
די באראקאו-ביבליאטעק האט פערקויפערט איהר אמטירונגס-צייט. די ביבליאטעק איז טעטיג יעדען טאג (אויף פרייטאג) פארמיטאג פון 12-2 און נאכמיטאג פון 4-9, אונער. שבת איז די ביבליאטעק טעטיג פון 10 פרייה ביז 2 נאכט. מיי דער ביבליאטעק איז איינגעארבעט א לייזונג. דער לייזונג איז טעטיג א גאנצע וואך פון 10 פרייה ביז 2 נאכט, און פון 4 ביז 10 אונער. טע און צייטשריפטען.

די איינציגע געזענהייט צו הערען דעם
פרייהארמאניע מיטער פון יודישע פאקטא 5 ק. ס. י. ג.
יאסעלע קאלאדני
ווען זיין היינט פרייטאג 9 און און מארגען שבת 2 נאכט, און 9 אונטעס אין פילהארמאניע

מחזיקי חולים" פערברייטערט
די סעמיקייט
סאנצערט אין מאנץ-אונער מיט דער
פעטיילונג פון לארא פארמאן
דער פערראין, "מחזיקי חולים" איז גוט בעקאנט דער געוועלשאפט מיט זיין טעטיגקייט. אין משך פון יאהר האבען בעקומען מעדיצינישע הילף 13 טויזנט פערזאן. ארימע האבען די הילף בעקומען אמאניסט. נארהינג איז פערטיילט געווארען פאר 1950 פערזאן. כלים ארויסגעבראגט 900 פער-זאן. מיט דער הילף פון פערראין בענעצט זיך די גאנצע שטאט איבער גרייט זיך די פערזאנלונג צו פערברייטערן די סעטיגקייט.

מחזיקי חולים" פערברייטערט
די סעמיקייט
סאנצערט אין מאנץ-אונער מיט דער
פעטיילונג פון לארא פארמאן
דער פערראין, "מחזיקי חולים" איז גוט בעקאנט דער געוועלשאפט מיט זיין טעטיגקייט. אין משך פון יאהר האבען בעקומען מעדיצינישע הילף 13 טויזנט פערזאן. ארימע האבען די הילף בעקומען אמאניסט. נארהינג איז פערטיילט געווארען פאר 1950 פערזאן. כלים ארויסגעבראגט 900 פער-זאן. מיט דער הילף פון פערראין בענעצט זיך די גאנצע שטאט איבער גרייט זיך די פערזאנלונג צו פערברייטערן די סעטיגקייט.

KINO TEATR
MIRAZ
BEŁSKA 13

אנחויב 4 נאכט, און יום-טוב-12 בייטאג
גרויסער יום-טוב-פראגראם!
Róża
וויס דעם בעקאנטען ווערק פון
Stefan Żeromski.
אין די הויפט-האלען:
Eichlerówna, Zacharewicz, Znicz, Jaracz, Samborski i in.

Dr. med. Sadokierski
פיעטריהאווער 56, טעל. 129-77
עמפאנגנס-שעהן פון 9 פרייה ביז 12 בייטאג

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

הומאריסטיש-סאטירישער
אונטעס איי "תרבות"
מארגען שבת, אין אונער קומט פאר אין, הר"ר פאלידאווויע 7 דער, הומאריסטישער סאטירי-שער אונטעס איינעם און צו נעמען אנטויל די "ה" גראפאטיקע, ש. ח. ליפשיץ, י. כהן, י. רזני-צווייג און אנדערע.

Niemals ponad MYDŁO "WYGODA"

וויכטיג פאר ברוך-קראנקע

(רופאטורע) זאוי פון פערקרימטונגען פון רוסע-בייז (הויסקערס), פאראלזישע, ביי-שווינדלונג, פלאסמס און פערשידענע אנדערע פערקרימטונגען-ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופאטורע פערעלטערטע און די געזעלעכטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-פאנדאושען לויט מין מע-טארע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך-ביי מאנען און קינדער. זענען ספעציעלע צוגעפאסטע לייב-הייל-באנען.

פאר הויקערס ספעציעלע נארימעטען און נליכטאלטערס.

גענען ביי-שווינדלונג ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

גענען שמערצענדע פלאסמס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט ניפס-מאדעלען.

גענען קרומע ארען ספעציעלע נומי-שטרימפ לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנטשאלט ספעצ. ארטאפעד

א. פעטריהעוויטש, לאדז

9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער עלנינסקא) אכט זונטן קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

פאונדענטער דאנקו-בליאטען קענען בעזיינען ווערען

וויכטיג פאר דאמען נאר 2 זל. ווערען פאר די איבערגע-מאכט די עלטסטע הימען אויף גאנץ ניי ווי אויך נייץ הימען צו 3.50 „TOLA“ 25 Zawadzka 25 פארשפרייט דעם נייעם פאלקסבלאט

Łódź, skład fabryczny, Gdańska 112, tel. 142-65 i 114-80
skład wystawowy, Piotrkowska 90, tel. 263-25.
Firma istnieje od 1882 r.
F wyngrodzona została 3 medalami złotymi: Niżnij Nowgorod 1896, Rzym 1926, Łódź 1936.

Reputacja mebli z firmy ROBERT SCHULTZ

(dawn. W. Thiede)

daje gwarancję najlepszego fachowego wykończenia, doskonałego i solidnego wyglądu oraz długoletniej trwałości.

Łódź, Gdańska 112, tel. 142-65 i 114-80
Piotrkowska 90, tel. 263-25.

ראהמעי

צו פירער און גארדינען אין גרויסען אויסוואה ווי אויך פערשידענע הונסט-בירדער בעקומט מען צו קאנקורענץ-פרייען נור אין דער בעקאונטער פירמע

י. צווייליק, לאדז

בארטאוויטשא 11, טעל. 158-85

מעטאל-בעטען מאטראצען ארט הינדער-וועגעלעך

אין א וויכען אויסוואה ווי ווישימאמשהעם, איין-האסטענס-פערל-בעטען פאסטענס „Perfekt“, א.ד.ג. קויסטמען אמבליגסטען אין דער עלטסטער און רעיעלסטער פירמע

J. B. WOŁKOWYSKI

עמיוסמירט 60 יאר 1896 פאבריק-טעל. 137-70

לאדז, נארטאוויטשא 11 טעל. 137-70

זענען דעם ארטעס! כ'בערן קיין שום מיליטע. ספעצ. רעפערטור-ווערמשהען און לאמירטע

דאקטוירים-אפטיילונג

Doktor **M. Kalisz**
אויטווערנעמען אין דאמסק צאה-ארצט סטאמאטאלאג-בורורניע פיעראצקיענא 7 (עוואנעליצקא) טעל. 108-26 אויפנאם-שעה'ן פון 7-3

דאקטור **דניאל כהן**
זשטערלינגא 5 טעל. 228-08 אינערליכע און נערווען-קראנקהייטען עלעקטרא-טעראפיע נעהמט אן פון 5 ביז 7 אָוענד.

Dr. med. **E. Wajnb ergowa**
אוינען-קראנקהייטען Dr. med. **M. Wajnb erg**
נערווען-קראנקהייטען האבען זיך איבערגעצויגען אויף **LEGJONÓW 3 (Zielona)** tel. 172-20.

Dr. **Ł. Ługunowski**
specjalista chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych (Gabinet Roentgeno- i światłolecznicy) **PIOTRKOWSKA 70** tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-el do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz. w niedziele i święta od 10-1.

Dr. med. **M. Taub enhaus**
צוריקנעהערט פאמיליע-אויטווערנעמען און פרויען-קראנקהייטען פערקרימטונגען פון פאראלזישע און פערשידענע אנדערע פערקרימטונגען טעל. 246-09 נעהמט אן פון 9-8 פריה און פון 4-8 אָוענד

Doktor **A. S. Tenenbaum**
אינערליכע קראנקהייטען (ספעציעל רונגען) **Piotrkowska 109** tel. 220-25. נעהמט אן פון 8-6 אָוענד.

Dr. med. **Szarlotta Eigerowa**
Zawadzka 5, telefon 107-20. נעהמט ווידער אָ.

Dr. med. **Rundstein**
akuszer - ginekolog **POMORSKA 7**, tel. 127-84
przyjmuje od 8-10 rano i od 4-8 w.

Dr. med. **Gustaw Kohn**
זענען דעם ארטעס פון דעם ניכעלעטע-שען קליניק אין פאריז. ספעצ. פאר פרויען-קראנקהייטען און שוואנגערשאפט. ספעצ. פון היילען אונטער-קראנקהייטען נעהמט אן פון 170-08 פילסודסקיענא 51 טעל. 170-08 נעהמט אן פון 10-8 און פון 8-4 אָוענט

Dr. med. **Niewiażski**
פאמיליע-אויטווערנעמען און פרויען-קראנקהייטען פערקרימטונגען פון פאראלזישע און פערשידענע אנדערע פערקרימטונגען טעל. 159-40 נעהמט אן פון 11-8 און פון 9-5 אָוענט זונטאג און פון 11-9 און פון 1-9 אָוענד פאמיליע-אויטווערנעמען זאך פון פרויען נעהמט אן פון 11-9 און פון 8-6 אָוענט

Doktor **Klinger**
ספעציעלע פאר פאמיליע-אויטווערנעמען און פרויען-קראנקהייטען און סעקסואל-קראנקהייטען **Andrzeja 2**, tel. 132-28 נעהמט אן פון 11-8 און פון 6-8 ביז 8 אָוענד

Dr. med. **I. Bette**
ספעצ. פאר אינערליכע און סטער-קראנקהייטען צוריקגעקעהרט **Piotrkowska 6**, tel. 144-95. נעהמט אן פון 11-8 און פון 6-4 אָוענד

Dr. med. **P. Kotok**
CHOROBY WEWNĘTRZNE przyjmuje od 5-7 wiecz. **Zeromskiego 44**, tel. 114-25 **POWRÓCIŁ.**

Dr. **Wajnb erg**
ספעציעלע פאר לונגען, הארץ און סעלען-קראנקהייטען פיעטריהאווער 145 טעל. 126-02 נעהמט אן פון 10-9 פריה 5-3 און 9-8 אָוענד

Dr. med. **J. Nadel**
ספעציעלע פון אקוסעדיע און פרויען-קראנקהייטען אנדזשעיא 4 טעל. 228-92 נעהמט אן פון 12-10 און פון 7-5 אָוע. אין דער לעטשטיגע בושעושינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

Dr. **B. Hurwicz**
Choroby skórne i weneryczne **Piotrkowska 10** נעהמט אן פון 11-8 און פון 9-5 אָוע. זונטאג און יום-טוב - פון 8 ביז 1

DR **H. Gutstadt**
ארושער-נינעסאלאג וואוינט יעצט זאכאדניא 66 טעל. 129-52 נעהמט אן פון 11-9 און פון 7-5 אָוע.

Dr. med. **J. Pik**
נערווען-קראנקהייטען, נערוואזישע סעקסיעלע שוועכע זגערזשער 24 נעהמט אן פון 12 ביז 1. פרייהאט 47 קאלאמאשקי 27 נעהמט אן פון 7-5 אָוענד.

Dr. med. **P. Braun**
ספעצ. פאר טריפער, מיפילוס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע צענעלניאנא 4 טעל. 100-57 נעהמט אן פון 2-8 מיטען און פון 9-4 אָוע. ספעציעלע ווערמשהען פאר פרויען פאר אונטער-קראנקהייטען - לעטשטיגע פרויען

Dr. med. **J. Nadel**
ספעציעלע פון אקוסעדיע און פרויען-קראנקהייטען אנדזשעיא 4 טעל. 228-92 נעהמט אן פון 12-10 און פון 7-5 אָוע. אין דער לעטשטיגע בושעושינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. **Markowiczowa**
choroby skórne i weneryczne **MONIUSZKI 2**, tel. 166-35. Godz. przyjęć 8-9, 4-7 po poł.

Dr. med. **Z. Datyner**
אוראלאג ספעצ. פאר נידען פלאז און אויטווערנעמען צוריקגעקעהרט **ZACHODNIA 59a**, tel. 148-95.

Dr. med. **Ignacy Grynberg**
אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ-קראנקהייטען צוריקגעקעהרט **Cegielniana 17**, tel. 174-15. נעהמט אן פון 8 ביז 7 אָוענד.

רעטשניצע פאר וועבעריש-קראנקע מענער - שוועכע און חויט-קראנקהייטען פון דאקטוירים ספעציעלע פיעטריהאווער 45 טעמט פון 9 פריה ביז 9 אָוענד. פרויען און קינדער נעהמט אן א פרויען-אָוענד פון 1-11 און פון 7-6 אָוענד. יע בעראמטונג 8 זל.

אירען, נאז און הארץ און רונגען-היליניע מיט בעטען פון **Z. Rakowski** פיעטריהאווער 67 טעל. 127-81 נעהמט אן שטענדיגע טראקטע (צוועק פערזאנליע א.א.וו. ווי אויך אמבולאנס-יעשע פון 2-9 און פון 8-4 אָוענד ביי דער קליניק אין סעטיג

Lekarz-Dentysta **H. Żółtkowska**
przeprowadziła się na ul. Cegielnianej 17. Dr. med. **Leon Familier**
אונטער-קראנקהייטען און פרויען-קראנקהייטען פיעטריהאווער 37 טעל. 127-81 נעהמט אן פון 7-5 אָוענד.

רעטשניצע פאר פרויען-קראנקהייטען און אקוסעדיע **ZGIERSKA 24** Dr. **FELDMAN / Dr. PRAPORT** פון 10 ביז 1 פון 8 ביז 6

Lek. Dentysta **Jakób Karmazyn**
2 פאלודניאווא 2 טעל. 114-36 נעהמט אן פון 1-9 און פון 7-4 נאכט.

רעטשניצע גאבינעט פון דאקטוירים פון אקוסעדיע און פרויען-קראנקהייטען

מיר עמפעלען דאמערן, שירד, הינדער-הערד אויף מיינע אויפגעראמטע אויגן דעם רייכען לאגער פון ז. 6 0 2. I. Windman i Syn, Piotrkowska 35, tel. 112-23.

קינא „PALACE“ פיעטריקאווער 108 יום-טוב פראגראם!!!

די ליבלינגען פון ראדיא-הערד פון נאנץ פוילען, בעקאנט פון דער „פרייליכער לעמבערגער כוואליע“

Szczepko i Tońko

זאוי Pan Strończ צום ערשטען מאל אויפ'ן יקראן! אין דער נייסטער, פרעהליכסטער פוילישער קאמעדיע א. נ. אין די איבריגע ראלען: Niemirzanka, Fertner, Sieleński, Żabczyński

רעזיש: M. Waszyński — מוזיק: H. Wars — 2 טעה אונאויפהערליך געלעכטער אין הימאר! שלאגער-מעלאדיעס: קאפיטאל-סימפוניעס! — אין יום-טוב 2 פראגראמען-סעאנסען. פרייען פון די פלעצער אנהייב 11 פריה.

גרויסער מאנקורענצלאזער יום-טוב-פראגראם! צום ערשטען מאל אין פוילען! די קעניגע פון הימאר, ליבלינגען פון פובליקום פון דער נייסטער רעוועלוציאנא-באם. בע פון געלעכטער טיילען פון פראג 1937 ווי אויך דער אונטערנאליכער פלעצער

PAT i PATACHON

אויסערדעם די קא-פיטאלע קאמעדיע 3 גוטע מאלפקעס

CORSO

BUSTER KEATON

קריינע אנאנסען

פרייע פאסטענס ראהאלען

האנדלס-ביכער

איבערנעם אויסארבייטונג פון דער בעסטער קוואליטעט צו ביליגע פרייען

Materiały Piśmienne „ALFA“ Łódź, Narutowicza 4 Tel. 178-62

וויכטיג פאר די גרינדליכע און פראקטישע לערנע פון בוכהאלטעריע, האנדלס-קארעספאנדענץ, פרייען פרייען פון דער קאנסטרוקציע, ארבעט צוגעלייכט, איבערנעמען יאזן פון שרייבער-ביורא פולנאצא 9.

אין דער חברה בושעושינער 15 ווערט אנגעגעבן אנארט פאר א מנין זיך צו ווענדען אין דער חברה, בושע-ושינער 15.

מט א קאפיטאל פון 3 ביו 5 פוילישער זל, וויל איך צוטרעטן צו א נעשעפט אדער א ספאריקאציע, אפערטן אונטער „A B“ אין אדמי.

אפצוגעבען

פאר א פארשאל אדער 2 פריילינס א שטוב מיט א מוד, קארידאר, בעקועהמליכקייטען, באלקאן, 2. שטאק, ביליג אפצוגעבען.

אלעס 1-טער מאי 96, וו. 10.

שכנים ווערען געוואלט, אפערטע אין אדמ, אונטער „F“.

100 זל, גיב איך דעם, וואס וועט מיר שאפען א פאסטען ביו 50 זל, ווע-כענטליך, איך ביו א פאמיליע-פאסטער, אב'אבנעקומענער סוחר, 40 יאהר אלט, אפערטע אין אדמ, אונטער 100.

Rutynowany buchalter-bilansista J. KAC, Łódź, Al. Kościuski 37, zaprowadza i prowadzi książki handlowe miarodajne dla władz skarbowych za niską opłatą.

א דאמסקא ניי-מאסינדרעל זעהר ביליג צו פארקויפן, עוסאהרען זשידאוסקא 14, וו. 17.

מורדור, דער וואלאזשער רבי אדמיר יוכף ברוד ריבאק שליט"א וואס וואוינט פראנצישקענער 15 וועט דעם שבת חוק דאווענען פאר עמיד און זינגען מיט די וואלאזשער בנינים, מ'זעט די וואלאזשער חסידים און אלע אנדערענער צו קומען בעמערקונג: כ'חך א פשהיגען משכס אויף ארומצופארען אין דער פראווינג.

Poszukuję pierwszorzędneho akwizytora na przedze, za małą pensję i prowizję, osoby reflektowane, które pracowały w tym zakresie. Oferty pod „Fabiarnia“

ביליג, אין א קורצער צייט לעהן איך אויס פויליש, פאר דערוואקסענע מיט א ספעציעלער מסאדע, פיטעריקאווער 17, וו. 17.

א בוכהאלטער - ספעציאליסט נעמט א צו פיהרען האנדלס-ביכער, בארנאנט, און די ביכער וועלן אנערקענט ווערען ערשטמאליגע רעסערענצען T. Bratkowski, Cieszyńska 7, m. 2 tel. -131-26.

א מאדערן שלאגער, א קדע-דעם, א רונדער טיש, 5 שיהל און א סאטעל, געלענעווייטליך צו פערקויפן פיטעריקאווער 128, וו. 11.

א ביוראליסטעק, בעקאנט אין דער בוכהאלטעריע מיט א שטעה-האר-שרייט-זוכט א וואסערע ס'איז בירא-ארבייט - אפערטע אין אדמ, בעשיידנער געהאלט-אין אדמיניסטער.

ווענדליך און בעסערע פאר קינדער און אנדערע אויך מאטראצע, פילד-ביסלעך, בע-זיסלעך א.א.וו. יומפליג-סען קויפט זיך נאר אין דער לוימע סען שטעבער, שרודמיקעקא 12, רעפ-רעטורן, לעקירען ווענדלעך און בעשען.

א רעליגיעזער יונגעראן זוכט פלמירען צו לערנען גמרא מיט תוספות פרייען זעהר נידריגע, צו פראהירען זשאנאקס 25, ביו 7, קראוויצעק.

א קארט-שטיהל 72 זאל O. H. פאר-קארטען, ווי אויך 2 ענגלישע 42 צעליגע קראפט-שטיהל צו פערקויפן, צווענטעלע מיט א בעקועס ארס צו דער ארבייט, צו ערפאהרען פיטעריקאווער 27, קעמיצע 7, וו. 10, פראגא, 2. שטאק.

א מעבלירט צימער מיט אלע בע-קוועמליכקייטען פאר א פרייליך צו פער-מיטען 15 זל, א חויש, 5.5, 1 מאי 20, וו. 37.

א גרויס פראנטאזע ווען-צימער, באקאנט, בעזונדערן איינגאנג מיט אלע בעקוועמליכקייטען, טעלעפאן, זאפארט צו פערמיטען, פיטעריקאווער 31, וו. 6.

א צימער צו פערמיטען מיט בע-קוועמליכקייטען ביו א בעסערע פאמיליע ליסטאפאד 33, וו. 28.

צו פערמיטען 6 אדער 7 צימער-דיגע וואוינונג 1-טער שטאק מיט זעמט-ליכע בעקוועמליכקייטען, צענטראל-בעהיי-צונג מיט אדער און גארזוש, צו צורא-רען נארוואוויטש 37, טעל. 63-176, אדער טעל. 89-111.

א געוועלב צו פערדינגען אויף 11 ליסטאפאד 50 צו ערפאהרען ביי-וירט.

אבצוגעבען א לאקאל פאר א סוב-לאקאטאר איינערליכע מיט קראפט עווענטועל מיט א וואוינונג צענטרום צו ערפאהרען פילטוסקענע 40 לובלינער.

א גרויסער פאבריק-לאקאל אויף א לאגער צו פערדינגען, צו ערפאהרען ביי-וירט, אלטשטאט 4 ביעדאק.

ארעמאנטירט געוועלב מיט א מען-סטער און א שטוב מיט א קין זאפארט צו פערמיטען, פאמארטקא 25 ביי-וירט.

Sklep z dużym pokojem do wynajęcia, ul. Piotrkowska 294 na przeciw dużej Hali Targowej. Wiadomość u gospodarza w tym domu.

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געוואלט א לערן-יונגעל פון וועטענדיגע עלטערן צו א שטיין-קריצער-מאך גענען באלד געצאהלט, צו פערלען זיך ביי פאסטאניק, פראוויש-זאנאקא 19.

ראהאלען

אנארט פאר 2 יונגעלייט צו שלא-גען אדער פאר 2 פריילינס, צו ערפא-רען לענגאנוב 57, פארטער, רעכטס וו. 36.

צו פערדינגען א האנדעלס-לאקאל עווענטועל אויף א פראצעאניע מיט א קאנצעסיע און עלעקטרישע איינריכטונג, בעזונדערן איינגאנג, נארוואמיקעקא 29, צו ערפאהרען ביי-וועטער.

2 מעלער-צימער

טרוקענע אויף פיטעריקאווער צווישען שרודמיקעקא און לענגאנוב, אין גי-סען הויף, אייגענען זיך אויף א לאגער אדער שפייגעוועלב א.א.וו. אנדערענען טעלעפאן 86-229.

א שטוב אויף א געשעפט פון זא-פארט אבצוגעבען פיטעריקאווער 19, וו. 16.

א גרויס געשעפט אין בירגאשט אין צענטרום שטאט באלד צו פערדינגען זיך צו ווענדען אין לערו ליפאנא 3.

ווישוואונג בירא, ווילא גראס ביי-וואלד, מעבלירטע צימערן מיט בעקוועמ-ליכקייטען צו פראהירען אין פאסטאניק.

א צימער צו פערמיטען פאר א סוב-לאקאטאר ביי אן אינטעליגענטער פאמיליע, זעמליכע בעקוועמליכקייטען און א בעזונדערן איינגאנג, נאמאקא 61, וו. 12.

Do wynajęcia pokój umebłowany dla dwóch inteligentnych panów (pań) z niekрупящим wejściem w centrum miasta. Wiadomość: Fryde, Północna 22 mieszk. 45.

צו פערמיטען א צימער ביי סאלי-דע מענשען אויף א פראצעאניע, גע-שעפט עווענטועל אויף א וואוינונג פאר 2-1 הערן, נארוואמיקעקא 24, וו. 14.

אכטונג, סוחרים-סאבריקאנטען! זעד נאדיערנימי podatkami bronilko prawdziwa księgowość. Zaprowadzam, prowadzę księgi handlowe. — WAKSMAN, tel. 238-91.

Zdkład fotograficzny w dobrym punkcie z zaprowadzoną klientelą do sprzedania. Oferty lub „Fotograf“

א לעהררין, גוטע פראוואנאן על טיילס אונטערריכט פאר דערוואקסענע און יודישע און דייטשע שפראכען, 15 טעטיגע פרייען לעסאמי, בושעושינער 15.

Jezyka polskiego, arytmetyki handlowej, korespondencji szybko i gruntownie wyucza rutynowany nauczyciel. Na starszych specjalny, praktyczny kurs polskiego wypracowaną metodą. Piotrkowska 64, m. 3, front, II piętro. 1-1 r., 8-10 wiecz.

BUCHALTER-PODATKOWIEC

na stanowisku zaprowadza i prowadzi książki handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse Organizuje również księgowość przebitkową. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON KRELL, Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przeliczniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź, Południowa 28, tel. 21-000.

א רעליגיעזער יונגעראן, פראק-טיצירטער בוכהאלטער, בעוויזט פוילישע שפראך, זוכט א פאסטען אדער אויף שטונדען בוכהאלטעריע - ערקאנדיגען זיך; קעמיצע 7, וו. 10, פראגא, 2. שטאק.

פערשידענעס

דער צעקאנטער רעסטרעאן וויי-בערג, פיטעריקאווער 58, אין הויף, רעכטס 1 שטאק גיט ארויס געשטאקע מיטאנען אויף חתונות, בעלזער אין שמחות, צוגענדיגע פרייען, בעקועס צימערן: קומט און איבערצייגט איך.

א שעה יונג מיידל פון בילדונג שטענדיגער ווישער פאמיליע מיט בילדונג פון דער פראווינג, זוכט א פאסטען עווענטועל קאנדיציע ביי אן אינטעליגען יוד, פאמיליע, אפערטען אונטער, פאלינער.

אנאנסען פרייען

אין טעקסט — 40 מ'סעה און ערב יו"ט — 60 ג'סעה א מיליטענ-שווה אין דער זייט 4 שאלטען. געקראמלענען 20 גראטען א מיליטענער טורה (אין דער זייט 19 שאלטען). קליינע אבאמאנען ביו 15 ווער-מעל 1 זל, יעדעס ווייטערדיגע ווערט 10 גראטען. אויסער דער שטאט 50 גראטען. אויסלאנג 100 גראטען. מעלדונגען — 10 ג'סעה און ערב יו"ט — 18 ג'סעה און ערב יו"ט — 24 ג'סעה און ערב יו"ט — 18 ג'סעה און ערב יו"ט — 10 שאלטען.

אנאנסענס פרייען

אין טעקסט — 40 מ'סעה און ערב יו"ט — 60 ג'סעה א מיליטענ-שווה אין דער זייט 4 שאלטען. געקראמלענען 20 גראטען א מיליטענער טורה (אין דער זייט 19 שאלטען). קליינע אבאמאנען ביו 15 ווער-מעל 1 זל, יעדעס ווייטערדיגע ווערט 10 גראטען. אויסער דער שטאט 50 גראטען. אויסלאנג 100 גראטען. מעלדונגען — 10 ג'סעה און ערב יו"ט — 18 ג'סעה און ערב יו"ט — 24 ג'סעה און ערב יו"ט — 18 ג'סעה און ערב יו"ט — 10 שאלטען.